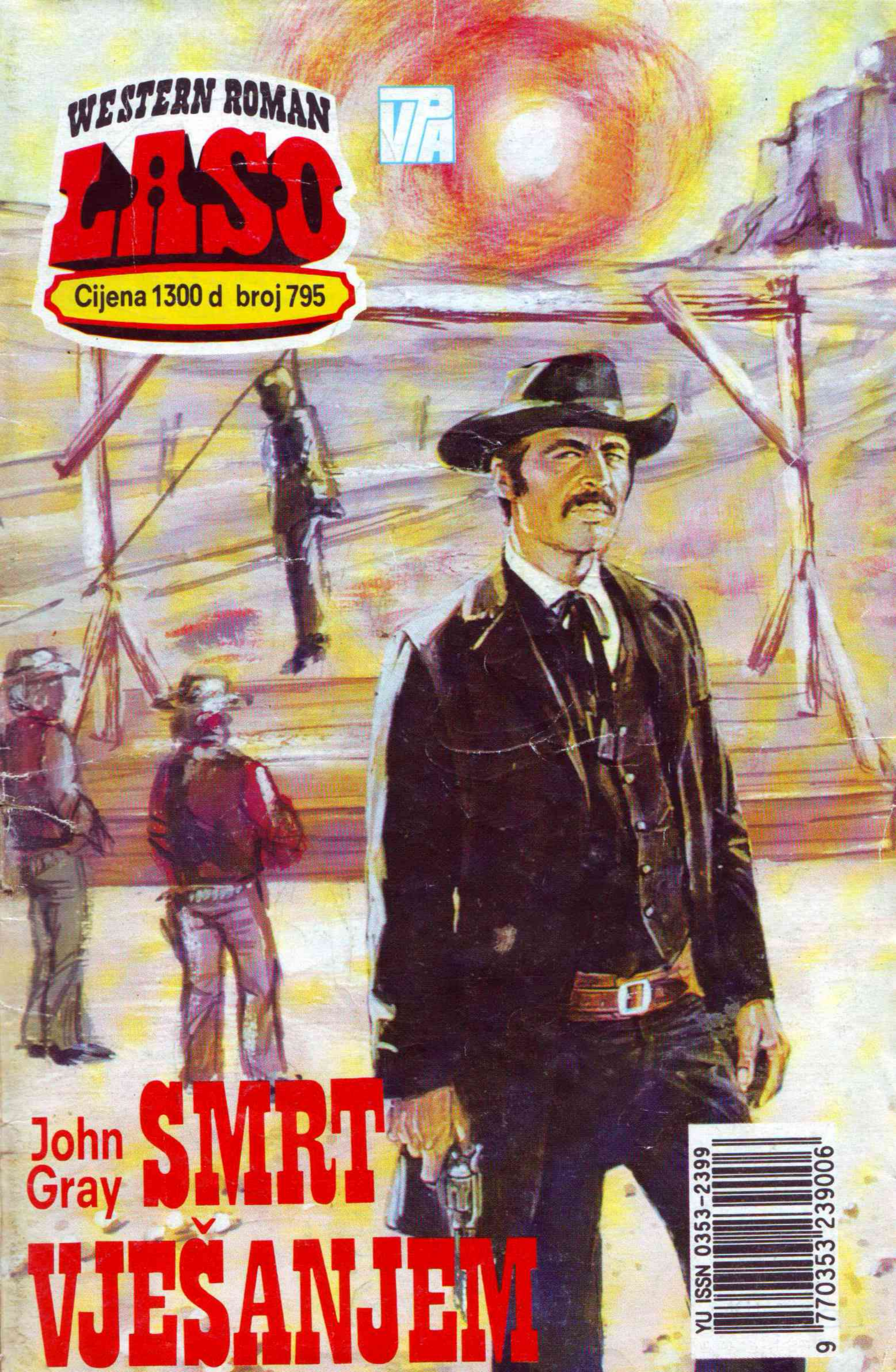

WESTERN ROMAN

LASO

Cijena 1300 d broj 795

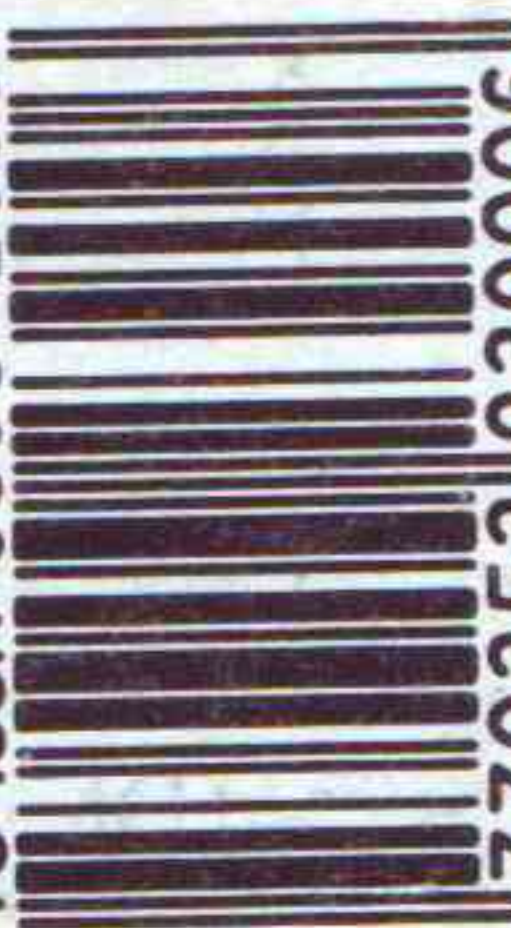

John
Gray

SMRT

VJEŠANJEM

YU ISSN 0353-2399

9 770353 239006

John Gray

SMRT VJEŠANJEM

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašićek
Izdavač: NISPRO VJESNIK (predsjednik Poslovnog
odbora Vjekoslav Koprivnjak)
– OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor
Božidar Radman) Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan
Krtalić
Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb,
Avenija bratstva i jedinstva 4
Telefoni: 041/526-099, 515-555, 519-555 i 333-333
Telex: 21 121 YU VSK
Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.),
Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i
odg. urednika), Milivoj Pašićek, Biserka Pupovac
(pomoćnik gl. i odg. urednika) Tisak: OOUR
Stamparska proizvodnja

Urednik: Ana Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bartolić
John Gray: Smrt vješanjem
Naslov originala: Der Galgenrichter
Copyright: VPA
Recenzija: Miroslav Kiš
Prijevod: Stanko Juriša
Laso broj 795 izlazi 6. 1. 1989.
u nakladi od 60.000 primjeraka.

I

Na grubo otesanim vješalima njihala se otvorena omča. Kad je doveden mladić koji je toga jutra morao umrijeti, gradom je vladala tišina. Promatrači su se zbili u skupinu skamenjenih lica i stajali su nijemo kao da su sleđeni. Mladi se nesretnik nije otimao, sve dok nije pred sobom ugledao izdužen sanduk koji je trebalo da bude njegov lijes.

Na istoku se upravo radalo sunce. Rio Flio lijeno je tekao posrebrenjenom vodom. Vješala su bacala dugu sjenu.

Mladić je pred lijesom zateturao i počeo se otimati dvojici koji su ga čvrsto držali ispod pazuha. Pokušavao je da se oslobodi, ali radio je to šutke. Od napora zgrčilo mu se lice. Oči su se izbočile. Ukopanih nogu momak je bijesno trzao gornjim dijelom tijela. Stražari su ga stegli još jače.

Snažnim udarcem glavom pogodio je mladić desnoga stražara u bradu. Čovjek ga je ispustio i posrnuo je prema lijesu. Spotakao se i pao je.

Potom je naglim trzajem koljena udario drugoga stražara u trbuh, izbivši mu zrak.

Oslobodivši se, osuđenik je potrčao prema građanima, koji su ga nijemo promatrali.

— Pomozite mi! — vikao je. — Svi znate da nisam kriv

Nitko se nije oglasio. Nitko nije maknuo prstom. Činilo se kao da ga nitko i ne vidi. Pogledi ljudi bili su uprti prema salunu, postrance od vješala, na trijemu kojega je stajao sudac.

Niti sudac se nije micao. Stajao je uspravno, mračna lica, u gavranski rezanom crnom kaputu, sa snježno bijelim okovratnikom na košulji i brižno očetkanim cilindrom.

To lice bilo je uglato, izbrazdano, uokvireno zaliscima koji su se spuštali gotovo do čeljusti. Uzdignute glave sudac je pogledom vodenastih očiju pratio mladićeve korake. Podbočivši se palcima u visini grudi, sudac kao da je čekao svoj trenutak.

Pokraj njega stajalo je nekoliko ljudi s nisko obješenim revolverima. Na nevidljiv mig revolveraši su krenuli za bjeguncem.

Mladić nije imao šansu. Ruke su mu bile vezane na leđima. Bio je bosonog. Kad je nagazio na oštar kamen, poskočio je i ja-

uknuo od bola. Za nekoliko trenutaka bio je uhvaćen.

Dobivši udarac puščanoga kundaka u križa, mladić je pao. Stenjao je. Progonitelji su ga podigli kao vreću. Jedan ga je udario pesnicom u čelo. Mladić je umuknuo i presavio se kao britva.

Tako su ga, napola onesvještenoga, vukli prema vješalima.

Mladić je ponovo podigao glavu tek kad je stajao na poklopcu lijesa. netko mu je brzim pokretom nabacio omču gruboga konopljanog užeta, odgurnuvši uzao pod lijevo uho.

Očajan nesretnik pokušao je da se okrene i da pogleda suca.

— Ništa nisam učinio! — vikao je.

Udarac u leđa odbacio ga je naprijed. Mladić je izgubio uporište. Pao je s lijesa. Kratko uže naglo se zateglo. Omča je prerezala krik. Tijelo se zanjihalo u zraku. Noge su visjele samo nekoliko pedalja iznad tla.

Mnogi su među prisutnima zatvorili oči.

Netko je viknuo:

— Gdje je Dudleyevo srebro, suče Haldeman?

— Tko se to javlja? — upita Haldeman.

Jedan od njegovih pomagača išao je, s puškom u ruci, duž gustoga reda, zagledajući u lica. Nitko nije okom trepnuo.

Sudac je stajao na svom mjestu mirno, kao da se ništa nije dogodilo. Skinuvši šešir, rekao je:

— Pravdi je udovoljeno!

Tada se okrenuo i ušao u oskudno uređenu točionicu saluna. Za njim je išao plećat momak sa crnom bradom, koji je čitavo vrijeme stajao pored nje.

Kroz prozor sudac je mogao vidjeti kako mladića skidaju s vješala i polažu u sanduk od svijetlih jelovih dasaka. Ljudi su se pomalo razilazili.

— Jedno vješanje mjesečno mora se obaviti — reče sudac. — U ovom brlogu ne smije se zaboraviti, tko vodi glavnu riječ. Nije li se ovo isplatilo? — pitao je Haldeman bradatoga.

— Naravno, jest — reče momak. — Dudleyev rudnik među najboljima je u Sabinalu. Zgrnuo je srebra za najmanje dvadeset tisuća dolara. Za tisuću dolara netko će sigurno preuzeti prijenos prava.

— Morat će dodati još pet stotina — dobaci sudac i zamišljeno pogleda napolje. — Mladić nije počinio ubojstvo — rekao je. — Ali nitko na ovom svijetu nije posve nedužan. Sam, tko je uistinu zaklao staroga Taylora?

— Jedan od mojih ljudi — nacerio se Sam. — Taylor je bio običan glupi pijanac i nitko neće za njim žaliti. Pokraj leša ostavili smo Dudleyev nož.

— Ne smijemo to raditi prečesto — reče sudac.

— Sve mi možemo, Moses. Ti si sudac, ti si zakon!

Sudac kimne glavom.

Promatrao je kako ljudi nestaju između jadnih stračara.

— Dok budem ulijevao u njih

strah — rekao je — sve će biti u redu.

— Samo se kuge boje jače — mislio je Sam. — Tresu im se gaće također preda mnom i pred mojim ljudima. Kad prolazimo, miču se s puta. Neki čak skidaju šešire. Nitko se neće zamjeriti i zato nitko ne pokušava bilo kome pomagati. Što god mi poduzeli, svatko je sretan što nije pogoden on. Ništa drugo nikoga ne zanima. Jezik za zube i kopaj! Po tome se oni ravnaju. Prema svemu drugom potpuno su ravnodušni.

— Neka tako bude — reče sudac uz leden osmijeh. — Što imamo za sljedeće suđenje?

— Nekoliko krađa i jednu tučnjavu. Imovina je već zaplijenjena.

Sudac pride polici i natoči »burbon« u debelu čašu.

Napolju bijaše mirno. Prerezano uže njihalo se na povjetarcu.

* * *

a njegove dlake stapala se s tminom noći. Kretao se bez šuma, gipko, kao da uživa u dodiru s visokom prerijskom travom. Šape kao da nisu dodirivale tlo.

U blizini bijaše voda. Njezin ga je svježi miris neodoljivo privlačio. Bila mu je potrebna okrepa. Naviknut da se brine za sebe, potražio ju je. I našao.

Mjesečev srp virkao je iza oblaka. Široka ravnica bila je prelivena mliječnim svjetlom. Mračna brda ostajala su iza le-

da. Male uzvišice kao da su opružile leđa iznad travurine u koju je garonja utonuo.

Na jednom je mjestu zastao. Zabacio je glavu i ispustio dug urlik. Tada je bio sasvim sličan vuku: iskešen, sa svjetlucanjem u očima.

Prerija bijaše pusta. Uživao je u toj samoći.

Sa svih strana dopirali su mirisi. Vjetar ih je raznosio naokolo. Poluvuk se zadržao kod nekih, zatim se okrenuo prema svjetlucavoj rijeci.

Nedaleko od njega zaklepatala je krilima ptica. Na to se nije obazirao. Isplažena jezika potrčao je prema obalnom šipražju i zaustavio se kod vode.

Nakostriješio se. Prije negoli će spustiti glavu polako se ogleđao oko sebe. Tada je prinio gubicu k vodi. Bila je hladna i zamamno čista. Bio je žedan ali dovoljno mudar da pije samo onoliko, koliko je potrebno. Neumjerenost se osvećuje. Osjećaji otupljuju, a to u divljini može biti smrtonosno.

»Malco« podiže glavu. Voda je kapala s njegove velike gubice. Mišići su se odjednom napeli. Šum nije promakao psu i začas je bio gore na obali. Skutrivši se iza grmića osluškivao je tupe udarce konjskih kopita. Približavali su se. »Malco« se nije micao.

Noćni jahači dolazili su sa zapada. Trojica u brzom kasu.

»Malco« se priljubio uz tlo, ne ispuštajući jahače s vida.

Došljaci su napustili zavojit

kolni put i pojahali uz rijeku. Prošli su sasvim blizu. »Malco« je njušio. Nešto mu se nije svidjelo. Pogledao je za jahačima. Nedaleko od rijeke bila je mala farma. I tamo je čuo konjski topot. Iza prozora pojavilo se svjetlo.

»Malco« je promatrao kako jahači zaustavljaju konje na dvorištu.

Planuo je hitac. »Malco« se trgnuo. Mrzio je taj reski, praskav zvuk. Prodirao mu je kosti, svrdlao je kičmu, razdirao je uši. »Malco« počeo režiati. Polako se uspravljao. Začuli su se krikovi. Netko je zazivao pomoć.

»Malco« je krenuo duž obalnoga grmlja prema istoku. Jahači su iz farmerske kuće nekoga izvlačili. Sve je nadvikivao ženski glas.

»Malco« je potrčao, izdužen, tih poput sjene. Približavao se farmi. Farmer se branio. Mlatio je oko sebe. Udarao je, ali na kraju bio je oboren. Jedan od jahača strgnuo je ženi haljinu s ramena.

»Malco« je stigao u dvorište. Režao je. U očima su bile žive žeravice. U razjapljenoj gubici na mjesecini su se ljeskali jaki zubi.

Snažnim, širokim prsima bacio se »Malco« na čovjeka koji je zlostavljao ženu. Čim je ponovo osjetio tlo pod šapama, »Malco« se okrenuo, spreman za novi napad.

Čovjek na kojega je skočio trudio se da ustane. Bio je ošamućen. Činilo se da mu nije jas-

no, što se dogodilo. Žena je neprestano vikala. Žurila je prema kući. »Malco« je skočio na drugoga čovjeka.

Kad je taj ugledao pred licem ralje poluvuka, počeo se derati kao da ga nabijaju na kolac. U iskolačenim očima caklio se užas.

Napadnuti je pao na leđa. Isпустиo je oružje i pokušao je nešto učiniti rukama.

»Malco« se okrenuo prema trećemu, koji je upravo podigao pušku i počeo gađati.

Kad je pritisnuo obarač, »Malco« je bio u skoku. Metak mu je zamalo okrznuo hrbat. Sljedećega trenutka bio je na strijelčevim prsima. Čovjek je zateturao, no nije ispuštao pušku. Udarao je njome mahnito, ali udarci nisu bili snažni.

Nastalo je rvanje. Čovjek je pao ali odmah je ustao. »Malco« je bio odskočio u stranu. Farmer i njegov sin sklanjali su se u kuću. Dvojica jahača bježala su prema konjima. Životinje su bile jako uznemirene.

Poluvuk je bijesno zarežao i pojurio je za bjeguncima. Obojica su se hitro bacila u sedla. Treći je također nastojao da odmagli. »Malco« je skočio za njim i uhvatio ga je za desnu nogavicu. U gubici mu je ostala velika krpa. Čovjek je trčao dalje.

Dvojica bržih napadača odmakla su od poprišta i zaustavila konje. »Malco« je spoznao opasnost. Sad će početi pucati.

Ostavivši trećega, »Malco« je pojurio prema toj dvojici. Trčao je pout strijele, no razmak je bio dovoljan da strijelci stignu poravnati nišane.

»Malco je odskočio, okrenuo se i potrčao prema kući, u kojoj su bila pogašena svjetla.

Nekoliko hitaca planulo je u brzom slijedu. »Malco« je uvukao glavu. Ispružio se koliko je god mogao. Tanad je šištalala oko njega. Protiv pušaka nije mogao ništa poduzeti. Ništa drugo nego da bude brz, da bude što pokretljiviji cilj. Opasnost ljudskoga oružja bila mu je dobro poznata. Iskustva se ne zaboravljaju. O njima ovisi sve. I život.

»Malco« je slušao kako jahači psuju i pucaju. U nekoliko skokova stigao je do kuće i nestao iza ugla. Iza njega zabilo se u zidove nekoliko metaka. »Malco« se otisnuo u grmlje i pojurio je prema rijeci.

Sada ga je štitila tama. Pono-vo je postao dio noći.

Potrčao je obalom i zaklonio se iza gustog grma. Kratka borba jako ga je uzbudila. Srce mu je brzo kuvalo. Jezikom je obliživao gubicu. Kao da je želio odagnati nepodnošljiv miris baruta.

Borbu protiv naoružanih ljudi nije mogao dobiti.

Jahači su se ponovo približavali farmerskoj kući. Trebalo je da ih odvoji od konja.

Jedan se odvojio. Bilo je očito da traži njega. Bio je spreman da zapuca. »Malco« je procjenji-

vao mogućnost da ga zaskoči i da ga obori sa sedla. To se moglo izvesti. Ali kakva korist od toga? Trojicu nije mogao svladati odjednom.

Dvojica su sjahali u dvorištu i zapucala u kućna vrata. »Malco« se trzao. Pucnjevi su u njemu izazivali bijes. Bespomoćnost nije mogao podnijeti.

Bijaše svjestan toga da više ništa ne može učiniti. Pomoći može samo netko, tko ima jednako oružje kao ti ljudi.

Kad se treći jahač našao u neposrednoj blizini, »Malco« je skočio. Preplašeni konj se propeo i počeo rzati. Bio je čas na prednjim, čas na stražnjim nogama.

Jahač nije s tim računao. Bio je iznenađen. Pao je sa sedla poleđuške i otkotrljao se u priobalni plićak. Konj je odjurio u preriju.

Uz gromoglasne psovke jahač se izvlačio iz vode. »Malco« je već nestao u noći. Jurio je poput munje. Na ispaljeni hitac nije se obazirao. Nije se osvrtao niti kad su zaredali drugi pucnjevi. Bio je u žurbi. Morao je dovesti nekoga, tko je moćniji od njega.

Trava kao da se protezala u nedogled, kao da nije bilo niti početka niti kraja. Ali on se nije uzbuđivao. Noć ga nije smetala. On je znao kojim pravcem mora trčati da bi došao do cilja. Njemu nisu bili potrebni ljudski putovi.

II

Istočno od Oak Hillsa pojavilo se jutarnje sivilo. U gustom jutarnjoj sumaglici jedva su se čuli udarci konjskih kopita na izlokanom drumu što se spuštao s brda. Jahači su se usmjerili u preriju, idući s istoka prema zapadu.

Jedan je bio visok, mišićav i snažan. Nosio je crne čizme i crne hlače, čvrstu crnu košulju i širok stetson jednake boje, ispod kojeg je virilo nekoliko čuperaka plave kose. Jahao je predivnog zelenka, čiji su pokreti pokazivali snagu, izdržljivost i izvanrednu eleganciju.

Drugi je jahač bio srednje visine, sijed, bradat stariji čovjek zategnuta lica, svijetlih odlučnih očiju i širokih pleća. Jahao je na mazgi, neopisivo ružnoj životinji čupave dlake, s prebijenim desnim uhom. Ta je rugoba široko razbacivala noge pored ljepotana ždrijepca, ne gubeći korak.

Jahači su krenuli prije jednoga sata i djelovali su pomalo sneno. Unatoč tome, pažljivo su motrili okoliš s jedne i druge strane. Kad je mazga odjednom počela strići ušima, njezin jahač nije bio time zatečen. Odmah je pritegnuo uzde. Plavokosi čovjek u crnom okrenuo je glavu i zaustavio konja.

Mazga je visoko zabacila glavu i oglasila se kao da puše u trubu.

Ben Colby spusti desnicu na revolverski držak. Pogledom je

pokušao prodrijeti kroz sumaglicu.

Na putu se pojavila sjena. Mazga je počela zadovoljno frktati. Colby se također opustio. Lavež ga je obradovao.

— »Malco«! — viknuo je.

Snažni garonja jednim se skokom našao na konjskim leđima. Colby se zanio u sedlu. »Malco« je položio glavu na njegova prsa i potiho skvičao.

Colby ga je pogladio, pribrao mu kožu na vratu i prijateljski ga prodrmao. »Malco« se odupero i odgurnuo je Colbyevu ruku.

— Što je, stari moj? — pitao je iznenađeno Colby. »Malco« se oglasio prigušenim glasom i skočio na zemlju. Raskoračio se ispred jahača i visoko podigao glavu. Obješena jezika zagledao se sjajnim očima u Colbya. — Što se događa? — pitao je Stoker.

Nešto traži — reče Colby i zagleda se u psa. — Što je, prijatelju? — dodao je.

»Malco« je cvilkao i napola se okrenuo. Zatim je trčao niz put, ubrzo se vratio i počeo lajati.

— Hoće da jašemo za njim — zaključio je Colby.

Stokerova mazga »Honey« zafrktala je i krenula bez zapovijedi. Njezin jahač nije računao s tim i zamalo se natrag prevrnuo sa sedla. Brzo se pripio već napola uzdignuim nogama i zadržao se uzdama. »Honey« se na to nije obazirala i dala se u kas.

»Malco« je sišao s puta i s

vremena na vrijeme osvrtao se prema jahačima, kako bi se uvjerio da ga prate.

Kad se Stoker valjano namjestio, promrsio je nešto i poravnao svoj nagnječeni konjanički šešir.

— Ova će mi životinja jednoga dana doći glave — soptao je.

Mazga je pokazala požutjele zube i kao da mu se podsmjehivala. Kao što je sama krenula, sama je požurila da održi korak s Colbyevim »Cloudom«.

Pas ih je neprestano požurivao. Da se nije razdanilo, jahači bi ga izgubili iz vida. Pas je trčao gotovo stotinjak koraka ispred njih. Još je pogledavao da provjeri gdje su. Lajanjem je pozivao da budu brži.

— Stižemo k rijeci — reče Stoker, ispruživši ruku.

— Da — promrsi Ben Colby i zagleda se u svjetlucavi Rio Frio, na kojemu se već napajalo jutarnje sunce.

»Malco« je krenuo obalom ravno prema zapadu. Jahači su ga pratili. Suncem spržena trava dosizala je mjestimice do konjskih koljena.

Na vidiku su se pojavila niska zdanja farme. Colby je već bio opazio dimni repić iznad blage udoline.

Na njezinu rubu »Malco« je stao. Čekao je jahače. Oni su se također zaustavili.

Kad je Colby stao pokraj nje, pas je počeo poskakivati. Pritom je neprestano gledao plavokosoga rendžera u oči.

— Dobar! Dobar! — govorio je Colby.

Izbliza se vidjelo da su prozori na farmerskoj kući razbijeni. Na daščanom opšavu zidova bilo je mnogo rupa i ogrebotina od metaka. Obor pokraj dvorišta bio je razgrađen. Ogradne oblice ležale su naokolo kao da ih je raznio vihor.

— Tu su prošle noći vragovi plesali kolo — reče Stoker, promatrajući tlo. — Bila su najmanje tojica — dodao je, pokazujući tragove u travi.

— »Malco« je bio ovdje — reče Colby i potjera »Clouda«.

Pas je išao ispred ždrijepca. Na vratima farmerske kuće pojavio se mršav mladić. Pogledavši prema uzvišici, momak se okrenuo i nestao je u sjeni. Trenutak kasnije ponovo je bio na pragu, ovaj put s dvocijevkom.

— Prijateljski doček! — gundao je Stoker.

— Gubite se! — podviknuo je ispijeni mladić i podigao pušku. — Odlazite, ili ću svakome izbušiti po nekoliko rupa u trbuhu.

— Polako momče, polako! — reče Colby i pojaše dalje. Sasvim blizu kuće zaustavio je konja i rukom upozorio na srebrnu značku što se blistala na crnoj košulji. — Odloži pušku, momče! Ako ti se omakne prst, kundak će te baciti na leđa.

Mladić je nesigurnim pogledom odmjeravao jahača. Bilo mu je najviše četrnaest godina. Isprana košulja visjela je s koščatih ramena. Bio je bosonog. Hlače su mu bile prekratke a

vezao ih je komadom staroga užeta.

Iza mladića pojavila se bljedolika žena. Upaljenim očima pogledala je jahače. Zatim je žuljevitim dlanom potapšala mladića po ramenu i pritisnula pušku nadolje.

Colby je prišao bliže. Pas je ostao kod valova za napajanje. Kad je Colby sjahao, Stoker je također htio sjahati, međutim mazga nije htjela stati dok nije gurnula gubicu u vodu. Stala je tako naglo da se Stoker dobro no savio.

— Ja sam rendžer Ben Colby — reče Colby, dodirnuvši obod šešira. — Ne bojte se psa. On se zove »Malco« i uvježban je za svoju službu. — Bio je ovdje — reče mladić i zagleda se u vučjaka.

»Malco« je prišao Colbyu.

— Mislio sam da je tako — reče rendžer. — Došao je po nas i doveo nas ovamo.

Na dvorištu je bilo mnogo tragova žestoke borbe. Nedaleko od valova ležala je krpa nečije odjeće.

— Ja sam Helen Tavern — reče žena. — Ovo je moj sin, Andy.

— Živite sami? — upita Colby.

— Ne — odgovori žena i ovlaži donju usnicu. Zagledavši se u rendžersku značku na Colbyevim prsima, dodala je: — Moj muž... On je... Odveli su ga.

— Tko? —

Žena je šutjela. Strah ju je skamenio.

— Ljudi suca Haldemana — reče mladić.

Momku su se te riječi naprosto otele. Mati ga je uhvatila za rame i htjela ga je gurnuti u kuću. Mladić se opirao. Uhvatio se za vratnice i prijekornim je glasom upitao Colbya: — Vi ste također sučev čovjek? — Ja sam teksaški rendžer, mladiću — odgovori Colby. — Zastupnik zakona.

— Zakona! — podsmjehnuo se zlorado mladić. — Čijega zakona?

Colby skine šešir i odgurne s čela čuperak kose.

— Recite, gospodo Tavern, šta se ovdje događalo? — pitao je. — Tada ću odgovoriti na pitanje, čiji zakon zastupam.

— Andy katkad previše govori! — zamuckivala je žena. — Još je dječarac...

— Zašto se bojite? — nastavio je Colby i pogleda ženu u oči.

Žena je oborila pogled.

— Otac nije htio sucu plaćati porez na goveda — reče mladić, odvoji se od majke i pride Colbyu. — Zato su došli njegovi ljudi i odveli su ga. Odnekud se pojavio ovaj pas i malo je nedostajalo da otjera lopove. Napao ih je kad je jedan od njih strgnuo majčinu haljinu.

Momčić se ozario u licu. Uzбудio se i glas mu je podrhtavao. — Malo je nedostajalo da ga ustrijele — rekao je upirući prstom u psa. — Kad su se vratili, ušli su u kuću i sve su porazbijali. Pogledajte! Udite! Oca

su odveli i samo bi nebo moglo znati, što će učiniti sudac Haldeman.

— Kakav je to porez na goveda? — upita Colby i stavi šešir na glavu.

— Uveo ga je sudac — odgovorila je žena. — Rekao je da se s mnogo muke brine o redu i miru na ovom rudarskom području i da to mnogo stoji.

— Ali rudnici su samo oko Sabinala — primjeti Colby. — Jeste. Međutim, sučevo je područje šire. Na njemu se nalazi i ova farma.

— Plaćaju li drugi farmeri taj porez?

— Vjerojatno da — pokunjeno će žena. — Svi se boje. Plaćaju i šute. Rekla sam mužu da plaća i on. Ali nije htio.

— Nema zakona koji bi ga na to prisiljavao — reče Colby.

— Ovdje odlučuje sudac Haldeman.

Colby pogleda ženu, zatim mladića. Žena se doimala grozničavo. Sin je kipio od bijesa.

— Možemo li dobiti kavu? — upita Colby domaćicu i pokaže rukom prema Stokeru, koji se upravo približavao. — Platit ćemo.

— Hoćete li sucu Haldemanu ispričati što smo ovdje govorili? — zapitala je žena.

— Nećemo — odgovori Colby.

Žena je očajavala. Njezin je pogled odavao sumnju. Okrenula se. Andy je ostao na svom mjestu. Još je držao pušku. Cijevi su bile okrenute prema tlu.

— Vaš nam je pas pomogao — govorio je. — Da nije bilo tako, bio bih vas ustrijelio kad ste dolazili.

Colby je šutio. Pogledao je mladića i ispratio ga pogledom u kuću.

— Zavrijedio je jednu iza uha — reče Stoker.

— Uvrijeđen i ponižen — reče Colby — Odvukli su njegova oca. Ova značka na mojoj košulji njemu ništa ne govori. Jedva je vrijedna naprstadak baruta. Po svemu sudeći, McNelly nas je poslao na put u pravi čas.

— Meni se priča čini prilično nevjerojatnom — rekao je Stoker.

— Nažalost, podmitljiv šerif i siledžija sudac u ovoj zemlji nisu rijetkost. Svašta sam vidio i čuo. Ali ovo što se priča o sucu Haldemanu djeluje zaista kao da ne živimo na istoj planeti.

— Prema tome, dobro došli, u pakao! — dobaci Stoker, skine svoj trošni konjički šešir i obriše znoj sa njega.

— Možete ući! — dozivala je žena.

— Hoćeš li im reći, zbog čega smo došli? — upita Stoker ozbiljna lica i stavi šešir na glavu.

— Mislim da neću. Nikad ne možeš znati... — Colby krene. »Malco« ga je pratio podvinuta repa. — Ljudi mogu mrziti suca Haldemana, ali boje ga se. Nisam jednom doživio da pomažu lopova, računajući s tim kako će ih poštedjeti. Ovoga trenutka najbolje je da nitko ne zna za punomoć guvernera Teksasa

da smijenim suca. Osim toga, zasad ne znamo mnogo više od onoga što su nam ispričali Tavernovi.

— I priče što ih je prikupio kapetan McNelly.

— Bile su to većinom glasine. Govorkanja. Nitko nije pristajao da s izjavom izade pred sud.

— Pogledaj oko sebe i to će ti biti jasno — reče Stoker.

— Baš zato prikupit ću nešto prije nego li uzmem na nišan Holdemana.

— Nadajmo se da ti neće odlepršati — reče Stoker.

Ušli su u kuću. Bila je skromna i tijesna. Helen Tavern stajala je kraj ognjišta. Andy je metlom prigrtao krhotine namještaja, stvari i stakla.

— Jedva da je što ostalo cijelo — jadala se Helen Tavern, stavljajući na stol emajliranu posudu.

Andy je donio šalice. Kad je Colby izvadio iz džepa dolar, žena je odbila novac. Obrisala je ruke i dlanovima pokrila lice. Zatim se okrenula prema ognjištu i zgurila se pokraj njega. Andy je neko vrijeme zabrinuto promatrao majku, istegnuo se i izvadio iz ormarića kost za »Malca«. Pas ju je ponio prema pragu oprezno kao da nosi jaje. Ispred praga počeo ju je sa zadovoljstvom oglabati.

— Zašto ne odete s Andyem u Sabinal, gospodo Tavern? — pitao je Colby, natačući Stokeru i sebi kavu.

— Ne smijemo se pojavljivati u gradu — javio se Andy. — Su-

cu Haldemanu to se ne bi sviđalo. Dao bi da nas brišu iz knjiga i da nas otjeraju iz njegova okruga.

Colby odloži šalicu. Zagrcnuo se. Pogledao je Stokera.

— Je li to kada napravio?

— Naravno, jeste — odgovori Andy. — Što kaže, to uvijek učini. Andy pride k majci i zagrli je. — Ali oca neće objesiti — govorio je.

Helen Tavern s mukom se održavala na nogama.

— Tvoj otac nije nikoga ubio — reče Colby.

— Da bi ga sudac Haldeman objesio, nije morao ubiti — uzvratio je Andy, još uvijek neprijateljski raspoložen.

— Ima li Sabinal zatvor? — pitao je Colby.

— Sudac Haldeman zatvara ljude u podrumu ispod svoga saluna. Samo do suđenja. Zatvorskih kazni nema, niti se izriču.

— Pobrinut ćemo se za vašeg muža, gospodo Tavern — reče Colby.

— Hoćete? — ponovo se javio Andy. — Što ćete poduzeti?

— Razgovarat ću sa sucem — odgovori Colby.

Andy se nasmijao. Rekao je:

— Ili ste na njegovoj strani, ili ćete vidjeti kako se njemu fučka što nosite značku. Moj je otac govorio da ovdje ne živimo u Texasu nego u Haldemanovoj zemlji.

— Što još znaš o sucu Haldemanu? — pitao je Colby.

— Malo — slegne Andy us-

kim ramenima. — Otkad je u Sabinalu otkriveno srebro, otac je sam odlazio u grad, najviše dva ili tri put godišnje. Otkad je Haldeman sudac, tamo se često obavljaju vješanja. Kopači srebra zovu ga sucem krvnikom.

— Šuti Andy! — otresla se mati.

— U rudarskim sredinama često se svašta događa — reče Colby. — Na takvim se mjestima okuplja kojekakav ološ.

— Otkad je Haldeman sudac, ne krade se manje negoli prije — reče momčić. — Razlika je u tome što sada razbojništva padaju na savjest njegovih ljudi.

— Ništa mi ne znamo — ljutila se mati. — Nama je dovoljna naša nevolja.

— Haldemenovi ljudi odvukli su oca — nastavio je Andy. — Može li nam se dogoditi nešto gore?

Mladiću su se ovlažile oči i okrenuo se u stranu.

— Ne brinite — reče Colby, ispije kavu i da znak Stokeru da požuri. — Ovdje sam da vam pomognem.

Andy i njegova majka ne rekoše ništa. Colby i Stoker ustadoše. »Malco« ispusti kost, pogleda Colbya žalosnim pogledom i nekoliko se puta obližne. Turobno raspoložen odgurnuo je primamljiv zalogaj.

— Kava je bila vrlo dobra — reče Stoker i pode napolje.

Vani je zatoplilo. Sunce je bilo visoko iznad rijeke. Colby pride »Cloudu« i hitrim pokre-

tom skine zvijezdu. Spremi je u džep.

— Možda griješiš — gundao je Stoker. — Misli na suca Haldemana.

S tim riječima Stoker se bacio u sedlo.

— Hoću vidjeti Haldemana u pravom svjetlu — uzvрати Coby. — Vidi li moj znak, suzdržavat će se.

I Colby je uzjahao svoga ždrijepca. Vučjak je skočio k njemu. Rendžer ga počeska po vratu. Poslije kratkoga razmišljanja skinuo mu je ogrlicu, na kojoj je pisalo: »Texas ranger«. Zatim je pognao »Clouda« i prvi je izašao iz farmerskog dvorišta. Stoker ga je pratio. Tavernovi se nisu pokazivali.

III

Muškarci su izašli iz sučeva saluna i krenuli niz glavnu ulicu Sabinala. Prešavši preko dubokih kolotečina, krenuli su prema jedinom podnicama izvedenom pješačkom prolazu u Subinalu.

Zaprege s teško natovarenim kolima pred njima su zastajale ili su ih zaobilazile. Na sve to skupina se nije obazirala.

Na čelu je odmjerenim ponosnim koracima stupao visoki sudac. Bio je odjeven u paradno dobro iščetkan dugi kaput. Na glavi je imao nizak, okrugao šešir maloga oboda.

Pokraj Haldemana koračao je gorostas s podrezanom bradom. Preko desne nadlaktice ovlaš je prebacio potkraćenu

dvocijevnu sačmaricu. Ostali ljudi, naoružani do zuba, stupali su na malom razmaku.

Nekoliko prolaznika zastalo je i podiglo šešire. Pojedinci su se klanjali. Sudac Haldeman kao da ih nije vidio. Prolazio je visoko uzdignute glave.

Njegovi ljudi odgurnuli su nekoliko kopača srebra tako da je jedan zamalo završio pod kotačima kola koja su upravo prolazila.

Sudac je prolazio pored sivih dašćara, između kojih se gomilalo smeće. Smrad kao da nikoga nije smetao. Nitko nije gubio vrijeme čišćenjem. Svi su bili zaokupljeni srebrom koje se kopalo oko grada.

Prije nalazište u Sabinalu otkriveno je prije malo više od godine dana, ali traganje je još bilo u punom jeku. Malo gnijezdo udvostručilo se. Duž rijeke podignuti su tuceti koliba i šatora. Brdo iznad naselja bilo je izdubeno bezbrojnim rupama. Kopalo se i čeprkalo danonoćno. Na južnom rubu grada neprekidno je škripao i klepetao primitivan mlin za rudaču.

Ispred zdanja na kojemu je pisalo »Generalstore« onizak čovjek s bijelom pregačom preko trbuha slagao je sanduke. Radio je to uglatim pokretima, kao da je lutak kojega netko pokreće koncima.

— Dobro jutro, poštovani! — pozdravio je suca Haldemana.

Trgovac je iz sanduka izvadio rumenu jabuku i pažljivo je obrisao pregačom.

— Sasvim svježe, poštovani — govorio je podložnički. — Ovdje je prokleta teško nabaviti takvu robu. Ako dopuštate...

Debeljko je dodao sucu jabuku. Ruka mu je drhtala. Haldeman je nakratko zastao. Lednim očima pogledao je trgovca, uzeo jabuku, pomirisao ju i ispusti na tlo.

Debeljko je stajao kao kip.

— Fina roba, Bentone — reče Haldeman, podsmjehujući se. — Nego, jesi li platio zaštitni porez, je li?

— Naravno da jesam, poštovani — požurio je trgovac s odgovorom. — Točan sam. Plaćam svakoga tjedna. Pitajte gospodina Kenta.

Haldeman kimne glavom i pođe dalje. Jedan od njegovih ljudi zgazio je jabuku. Ostali su se smijali trgovcu koji je to promatrao turobna lica.

Debeljko se nije usudio pomaknuti nogu.

— Smeće — reče Haldeman Samu Kantu, gorostasnom bradonji. — Mogu im pljuvati u gubicu i zahvaljivat će se.

— Aha — reče Kent. — Oni su te izabrali, no vjeruješ li da će to ponoviti za godinu dana?

— Tko kaže da ću tada raspisati izbore? — osmijehnuo se Haldeman. — Ostat ću sudac tako dugo dok se to bude isplatio. Ili misliš da će se neki od jadnih kopača požaliti guverneru i zatražiti da se bira netko drugi?

— Mislim da neće — nasmije se Kent.

U razgovoru su se približavali dugoj daščari, iznad čijih vrata je bio okrugli komad lima. Netko je punim glasom pjevao špaljolsku pjesmu. Miris parfema dopirao je na ulicu.

— Lopez — reče Kent.

Haldeman je stao ispred otvorenih vrata i pogledao u brijačnicu. Na zidu su visjela neukvirena ogledala. Ispred svakoga je bila brijačka stolica s naslonom za glavu. Tri su bile zauzete. S bijelim ručnicima oko vrata muškarci su čekali brijače. U sredini je stajao punašan ali okretan Meksikanac ulaštene kose. Praveći sapunicu pjevao je. Zatim je hitrim pokretom počeo sapunati.

Haldeman se nakašljao. Podbočivši se palcima, zagledao se u Meksikanca.

Brijač je spustio četkicu. Vidjelo se da je prestrašen. Nekoliko trenutaka kasnije prijateljski se nasmiješio.

— Buenos dias, poštovani! — pozdravio je, naklonivši se.

Trojica koja su sjedila na stolicama također su se okrenula i pozdravila.

Haldeman nije odgovarao na pozdrave.

— Lopez, čujem da stvaraš neprilike — rekao je.

— Ja? Neprilike? — začudio se brijač i odložio pribor.

Meksikančevo lice pokazivalo je začudenost.

— Znaš na što mislim — reče Haldeman. — Radi se o tvom porezu. Mi u Sabinalu sačinjavamo zajednicu i moramo se o

njoj brinuti. Ako kažemo da smo zajednica, nitko ne može stajati postrance. Živimo u divljini i teško se starati o provođenju zakona. To stoji novaca. Lopez, zar ne želiš živjeti u miru?

— Svakako, poštovani, kako da ne!

— Svi plaćaju porez, Lopez — nastavio je Haldeman. — Tko plaća, živi u miru. Ali tebi kao da nije do tvog posla, je li?

— Deset dolara svakog tjedna, poštovani, to je mnogo novaca — žalio se pokunjeni brijač stojeći ispred Haldemana, dosižući mu jedva do grudi. — Toliko ne mogu smoći.

— Promatrali smo tvoju brijačnicu — zagrmio je Haldeman. — Od zore do mraka stolice su neprestano zauzete.

— To se tako čini, ali...

Haldeman izduži vrat. Na slijepoočicama su mu nabrekle žile.

— Svi plaćaju porez — zagrmio je — plaćat ćeš ga i ti!

Tada se okrenuo petama. Mali brijač koraknuo je za njim.

— Ne mogu plaćati — govorio je. — I neću! Zaboga senjor sudac, ovo je slobodna zemlja.

Tako su mi govorili u Meksiku. Nigdje nije zapisano da se poseban porez mora plaćati sucima.

Haldeman se još jednom okrenuo. Bio je iznenađen.

Meksikanac ga je gledao ravno u oči, blijed, ruku prekrivenih na prsima.

— Mislim da nisam dobro čuo — reče Haldeman.

— Neću više plaćati zaštitni porez! — ponovio je brijač.

— Kako razgovaraš sa su-
cem, kopile? — obrecnuo se
Sam Kent.

— Pokažite mi zakon u koje-
mu stoji da vam moram plaćati
porez — tražio je Lopez.

— Ja sam zakon — uzvratio
je Haldeman.

— U tom slučaju Sabinal ne-
ma zakona — reče Lopez.

Čovječuljak je još gledao
Haldemana u oči. Bilo je očito
da ostaje pri svojoj odluci. Ljudi
su poustajali sa stolica i pre-
strašenim su pogledima zurili
napolje.

Haldeman nadme prsa i re-
če:

— Kome se ne sviđa Sabinal,
može otići iz njega. Tko ostaje,
mora se štititi protiv razbojni-
ka. Mora plaćati zaštitu.

— Ja neću! — ustrajao je Lo-
pez.

— Prema tome, možeš zatvo-
riti brijačnicu — reče Halde-
man.

— Neću! Ostajem tu gdje je-
sam!

Sem Kent uhvati Lopeza za
košulju, privuče ga k sebi i od-
gurne ga u vratnice. Daščara se
zatresla. Lopez je uzdahnuo i
pokleknuo.

— Radim svoj posao — mu-
cao je. — Pustite me da...

Sam Kent ga udari posred li-
ca. Lopez se opružio po podu,
no brzo je ustao. Iz nosa je krva-
rio. Kent je čekao da se sasvim
uspravi. Tada ga je ponovo uda-
rio.

Lopez se okrenuo oko sebe.
Uzalud je pokušavao da se za-
drži uz vratnice i ponovo je pao.

— Brijačnica je zatvorena! —
objavio je Haldeman gromkim
glasom. — Prije zalaska sunca
otići ćeš iz grada.

— Ništa nisam učinio — ku-
kao je Lopez pridižući se.

Desnim rukavom brisao je
krv s lica. Na gornjoj usnici po-
čela se javljati otekлина.

— Napao si suca! — reče
Haldeman, ne pogledavši brija-
ča.

— Laž! — viknuo je Lopez i
zateturao prema Haldemanu.
— Gola laž! Nikoga nisam dir-
nuo! Tko je koga napao?

Sam Kent zamahne i udari
Lopeza otvorenim dlanom.
Udarac je prasnuo kao revol-
verski hitac. Lopez pokuša za-
štititi lice, zakrklja i prevrne se
na leđa. Trenutak je ležao kao
da je mrtav. Zatim su se ruke i
noge počele grčevito trzati. Ma-
li čovjek se okrenuo i s mukom
ustao. Sada mu je također iz us-
ta pokuljala krv.

Haldeman mahne rukom.
Ljudi koji su pratili njega i Ken-
ta nagrnuli su u brijačnicu u
kojem su pokraj brijačkih stoli-
ca još stajale tri Lopezove muš-
terije, dvije s nasapunanim lici-
ma.

— Napolje! — izderao se je-
dan revolveraš, dohvatio je čet-
kicu i pritisnuo je najbližem
čovjeku u lice.

Sapunica mu je prekrila oči.
Nevoljnik je podigao ruke i po-
čeo bauljati naokolo. Haldema-

novi pratioci smijali su se punim grlom. Jedan mu je podmetnuo nogu i oborio ga.

Haldeman i Kent stajali su pred vratima i mirno promatrali kako njihovi ljudi razbijaju ogledala i drobe stolice.

— Nemojte! Zaboga, nemojte. Za Gospu od Guadalupe, ostavite to! Svinje! Svinje! — vikao je Lopez.

Maleni Meksikanac krenuo je stisnutim pesnicama prema razbijačima. Njegove tri mušterije izvjetrile su iz brijačnice uvučenih glava, projurivši pored Haldemana i Kenta. S njih je otpadala sapunica.

Dvojica od Haldemanovih ljudi uhvatila su brijača i podigla ga poput krpene lutke. Kad su se do sita nasmijali, zanjihali su Meksikanca i bacili ga kroz zatvoren prozor. Staklo se razbilo, a prozorski okvir raspao. Meksikanac je izletio na ulicu poput topovskog taneta. Razrezana lica i poderane košulje pao je na nogoštup i skotrljao se s njega.

Ošamućeni čovjek ostao je nepomično ležati.

— Pogledaj, što ima u blagajni — reče Haldeman.

Kent je ušao u opustošenu brijačnicu, prišao klimavom stoliću i otvorio cigaretnu kutiju, koja je Lopezu služila za odlaganje novaca. Prebrojivši novac, rekao je:

— Pedeset i tri dolara!

— Zbog nepridržavanja odredbe o radnom vremenu kažnjavam te sa pedeset i tri dola-

ra — objavi Haldeman mirna lica, ozbiljnim glasom, kao da je u sudnici.

Sam Kent strpa novac u džep, baci kutiju na pod i zgazi je.

Nedaleko od brijačnice saluna okupilo se nekoliko žena i muškaraca. Radoznalo su promatrali što se zbiva. Nitko nije pokušao pomoći Meksikancu.

Kad je Haldeman sa svojim ljudima odlazio, skupina je ustuknula.

— Ne zaboravi otići prije zalaska sunca — dobacio je preko ramena sudac Lopezu.

— Gubite se! — obrecnuo se Kent okupljenim građanima. — Metite pred svojim vratima!

Ljudi su se počeli razilaziti. Nizak čovjek u zamašćenu odijelu skinuo je šešir i prišao je Haldemanu.

— Mogu li unajmiti brijačku salon, poštovani? — pitao je prevrćući šešir u rukama. — Bio sam brijač, a znam također vaditi zube.

Salon ovoga časa ne pripada nikomu — odgovorio je Haldeman. — Plaća se samo dvanaest dolara zaštitnoga poreza na tjedan.

— Prihvaćam, poštovani, rado bih plaćao, poštovani — klanjao se čovječuljak. — Sa mnom ćete biti zadovoljni, poštovani.

Haldeman je išao dalje. Prljavko se okrenuo prema Lopezu i nasmijao se.

— Briši, Meks, Briši! — rekao je i udario nogom brijača.

Lopez se ponovo skotrljao na

ulicu. Novi brijač ušao je u salon.

Ljudi su se razišli. Nestali su u kućercima ili su otišli u svoje rudničke jame. Haldeman je zastao na južnom kraju grada. Neko je vrijeme promatrao mlin za rudaču, zatim se okrenuo i pošao kući.

Na ulici nije bilo žive duše. Nestao je i Lopez.

IV

U Sabinal su stigli poslije podneva. »Malco« je capkao ispred konja. Glavna ulica bijaše pusta.

Malo gnijezdo kao da je pokrilo zvono smrada. Posvuda je ležalo smeće. Vjetrić bijaše pre slab da raščisti zrak i da ublaži vrućinu, koja se zgomilala ispod napuštenih streha, između straćara i šatora. Iz jednog je dvorišta provirio čupav pas. Kad je ugledao vučjaka, promuklo je zalajao. »Malco« se na to nije osvrtao. Čupavko se povukao i umuknuo je.

Mazga je počela nezadovoljno frkati i tresti ružnom glavom.

— Smetište — reče Stoker, potapša mazgu i ogleda se naokolo. — Najbolje bi bilo da se zapali na sva četiri ugla.

— Najjednostavnije rješenje nije uvijek najbolje — reče Colby.

Ispred jednoga saluna opazio je Colby staroga čovjeka koji je sjedio u pletenoj stolici i povlačio dimove iz lule, napravljen od kukuruznoga štrčka. Kad

se uz crno odjeven jahač zaustavio ispred njega, starac je podigao glavu.

— Zdravo — reče Colby i nasloni se obadvjema rukama o sedlenu jabuku. — Je li grad izumro ili nema više srebra?

— Dovraga sa srebrom — reče starac i otpuhne dim poput lokomotive. — Kome je donijelo sreću? Ali nitko nikoga ne sluša. Govori što hoćeš, ludaci će rovati kao krtice. Čini im se da nema života bez punih džepova. Gospodine, srebro može biti preteško da bi se čovjek cijeloga života održao na nogama. I vas je zahvatilo, ha?

— Nije — nasmiješi se Colby. — Ne tražimo srebro.

— Pametno, gospodine — reče starac. — Upravo zato savjetovao bih vam da odmah odjašete dalje. Razuman čovjek nema što tražiti u Sabinalu. Sabinal je nezdrav.

— Zašto živite u njemu?

— Ja? Bio sam ovdje prije te groznice — uzvratila starac. — Tu sam ostario. Kamo da idem? Jednoga dana neće više biti srebra i možda ću se doživjeti u miru.

— Možda ćemo zaista uskoro otići — reče Colby. — Ali gdje su ovdašnji stanovnici?

— Kod suca Haldemana — reče starac, izvadi lulu iz usta i pljune pokraj sebe. — Danas je dan suđenja — dodao je i pokazao lulom prema zapadu. — Ako vas zanima, jašite do kraja ulice. Tamo je sučev salon. Tamo su također vješala. U njima

voj sjeni Haldeman kroji pravdu, kad ga god loše vrijeme ne prinudi da to obavi u salunu.

— Vas ne zanima suđenje?

— Prečesto sam promatrao vješanja, gospodine — reče starac i povuče dim. — Kad ste jednom nogom u grobu, nemate volje promatrati tuđe umiranje.

— Mislite da će danas nekoga vješati?

— Ne znam — reče starac. — Ali kod Haldemana se mora računati s tim. Otkako je on sudac, stolar ima mnogo posla.

— Ovo je vaš salon? — upita Colby, pokazavši rukom prema natpisu »Sabinal Palace«, ispisanim na dasci užarenim željezom.

— Jeste.

— Može li se unajmiti soba?

— Samo krevet, gospodine — odgovori starac. — Imam nekoliko soba. U svakoj je po šest kreveta. Inače se ne bi isplatilo. Jedna noć je pedeset centi.

Colby uzdahne i pogleda Stokera.

— Vratit ćemo se — rekao je.

— Dobro, — reče starac. — Pogledajte u miru suca Haldemana. Ako se ne varam, nećete se dugo zadržavati u Sabinalu.

Starac se smješкао. Colby pogna ždrijepca. Stoker je jahao ispred njega. »Malco« više nije išao ispred njih.

Jahači su se polako približavali rubu grada. Do njih je počeo dopirati oštar glas, no riječi se još nisu mogle razumjeti. Prije negoli su prošli pokraj zadnje kolibe ugledali su postrance go-

milu ljudi koja se natisnula ispred niskoga daščanog zdanja. Colby i Stoker zaustaviše životinje. »Malco« se približio ždrijepcu i nemirno mahao repom.

Na trijemu je bio postavljen jednostavan stol. Za njim je sjedio čovjek u crnom kaputu. Ispred njega je bila u kožu uvezana knjiga. U desnici je držao drveni bat.

Okupljeni ljudi šutjeli su kao zaliveni.

— Harald Tavern — rekao je sudac ozbiljna lica. — U ime naroda Sjedinjenih Država Amerike i Države Teksas osuđujem vas zbog ometanja službenih lica u provođenju naloga na dvadeset udaraca bičem. Protiv ove presude ne može se podnositi žalba. Imetak se zapljenjuje i predaje sudskoj blagajni.

— Vašoj blagajni! — doviknuo je osuđeni farmer.

Haldeman udari batom po stolu i reče:

— Vodite ga!

Dva momka odmah su šcepala farmera i počela ga vući pred vješalima, podno kojih je bio postavljen drveni jarac za piljenje cjepanica. Farmer je bio čovjek srednje visine, očito vrlo snažan. Opirao se žestoko ali začas je bio vezan. Jedan od momaka uhvatio je košulju za ovratnik i zderao ju je s leđa.

— To je Andyev otac — šapne Stoker.

Colby je šutio. Promatrao je kako pred suca dovlače drugog optuženika, mršavoga, pogrbljenoga čovjeka upalih obraza.

— Dan Ferrar — reče sudac hladno. — U ime naroda Sjedinjenih Država Amerike i Države Teksasa osuđujem vas zbog kršenja javnog reda i mira na progon. Za dvadeset i četiri sata nestat ćete iz grada. Vaša su rudnička prava oduzeta. Imetak se predaje sudskoj blagajni.

— Krvopija! — promrsio je optuženi. — Tvoji su me lopovi izazvali. Htio si doći do moga srebra, prokleti, prljavi...

Ferrar je istoga trenutka bio obasut udarcima kundaka i oboren na tlo. Vikao je i kukao. Iz gomile se javio rezak ženski glas, no nitko se nije micao. Sudac je ustao, stavio je na glavu cilindar i udario batom po stolu.

— Suđenje je završeno! — objavio je.

— Dođi! — reče Colby, spuznuvši sa sedla i povevši »Clouda« za uzde.

Stoker je također sjahao.

— Uz nogu ! — reče Colby i pogleda vučjaka.

»Malco« odgovori tihim glasom i pride sasvim blizu.

Naoružani ljudi opasali su zbijene promatrače. Osuđenici se nisu mogli vidjeti, no čulo se udaranje biča i jauci šibanoga čovjeka.

— Nevjerojatno! — promrsio je Stoker. — Ne može ljudima tako otimati imovinu.

— Reci mu to — šapne Colby.

Colby i Stoker našli su mjesto, odakle su mogli vidjeti što se kod vješala događa.

Čovjek s bičem glasno je brojio udarce. Harald Tavern trzao se i stenjao.

— Deset, jedanaest, dvanaest...

Čovjek s bičem bio je srednje visine, plećat. Udarao je obadvjema rukama, iz punog zamaaha. Znoj mu je takao niz lice.

Lice Haralda Taverna bilo je u grču. Oči samo što nisu ispale iz šupljina. Nesretnik je zario zube u donju usnicu da ne bi urlao. Razderotine košulje visjele su s njega kao krvave krpe. Mišice na rukama nabrekle su do pucanja.

— Okončaj to — šapnuo je Stoker.

— Čekaj — procjedio je Colby sijevajući očima.

Colby je promatrao suca koji je još stajao na trijemu saluna. Pokušavao je da ga procjeni. Kad je preuzeo nalog, slutio je da zadaća nije laka, i to se sada potvrđivalo. Haldeman nije bio mali lopov. Bio je opasan, vrlo opasan. Iz njegova lica i držanja zračila je samosvijest i odlučnost.

— Devetnaest, dvadeset — odbrojio je čovjek s bičem

Bič je posljednji put ošinio leđa Haralda Taverna. Farmer je klonuo. Netko je donio kabao s vodom i polio ga po leđima.

Colby je prišao bliže. »Malco« se držao uz nogu. »Cloud« ga je također pratio. Na kraju je išao Stoker.

Colby je kleknuo, kako bi mogao vidjeti farmerovo lice.

— Tavern ! — zazvao ga je.

Harald Tavern otvori oči. U njima se ogledala patnička bol.

— Pozdravljaju vas sin i žera — reče Colby.

Farmer potihom uzdahne.

— Stisnite zube — reče Colby — i ne dajte se protjerati s far-me. Nitko vam neće ništa uzeti, jamčim vam. Zovem se Ben Colby. Kad dođete kući žena će vam reći tko sam.

— Gubi se! — podviknuo je netko.

Vučjak je zarežao. Colby je uspravio. Pred njim je bilo grubo, neobrijano lice čovjeka koji je držao u ruci bič.

— Zatvorenik ne smije ni s kim razgovarati. Marš! — otre-sao se čovjek na psa i podigao nogu.

»Malco« je bio spreman na skok. Colby je brzo stao pred njega.

— Sjedi! — zapovijedio je.

Istoga trenutka Colby je zamahnuo pesnicom i udario neznanca posred lica. Prasnulo je kao da se drobi kost. Čovjek je ispustio bič, podigao ruke i pao na leđa. U tom položaju je ostao mirno ležati. »Malco« je pokraj njega zarežao.

Priskočila su trojca što su stajala ispred saluna. Colby se okrenuo. Vidio je kako Stoker brzo izvlači iz sedla svoju vinčesterku.

Zagrmio je snažan glas. Colby nije razumio što je čovjek viknuo s trijema, ali trojka je odmah prekinula napad. Momci su se poput poslušnih pasa vraćali prema salunu.

Colby podigne glavu i ugleda suca. Stajao je ustobočeno i svijetlim očima promatrao strance. Zatim je odjednom odvratio pogled od njega kao da ga više uopće ne zanima. Trenutak kasnije Colby je ustanovio da se Haldeman zagledao u njegova ždrijepca. Motrio ga je s čudnim sjajem u očima.

Colby se okrenuo.

— Idemo — rekao je Stokeru i kimnuo vučjaku.

Zakoračali su niz glavnu ulicu. Iza njih su odvezivali Harald Traverna.

Odnekud se primakao plećat momak kuštrave brade i nepočešljane kose. Gurnuo je u usta gvalju duhana i odmjerio Colbya od glave do pete..

— Novajlija, ha?

— Kako?

— Jednostavno! Neke stvari nisu zdrave. Nije zdrava niti prevelika hrabrost. Bit će da je sudac osobito dobro raspložen, inače ne bi onako mirno promatrao kako bijete njegove ljude.

— Bio sam napadnut.

Čupavko se nasmijao i obliznuo pocrnjele krnje zube.

— Dajem vam dobar savjet, gospodine — rekao je. — Jašite odmah dalje. Ovdje ćete zapasti u prevelike neprilike. Uostalom, imate prekrasnog konja — doda momak diveći se »Cloudu«. — Sucu Haldemanu to nije promaklo. Nemojte misliti da ga nije poželio. — Zatim je šapnuo: — Vješao je ljude i za manje stvari.

— Kažnjivo je ako čovjek ima lijepoga konja?

— Ovdje jeste — nasmije se kuštravac. — Bude li vas Haldeman htio maknuti s puta, budite sigurni da će naći potrebnu kvaku.

— Je li točno da osuđenima oduzima sve što posjeduju?

— Dovraga, vi ste prvi put ovdje — nakašlja se momak i nesigurno se ogleda naokolo. — Dan Ferrar iskopao je gomilu srebra. Imao je dobar rudnik i neumorno je rovao. Sada ima ono što je na njemu i još se mora smatrati sretnim.

Momak se okrenuo i otišao je.

Stoker je stao i pogledao je za njim.

— Hm — zagundao je — hoćeš li još čekati da Haldemana pošalješ dovraga?

Colby se zamislio.

— Htio bih vidjeti — rekao je — kako uzima imovinu osuđenih.

— Mislim da je momak imao pravo — nastavio je Stoker. — Nemamo više mnogo vremena. Mlatnuo si Haldemanova čovjeka i sad ga ne možemo promatrati iz prikrajka.

— Da ga nisam oborio s nogu — reče Colby — »Malco« bi ga razderao. Klipan bi mi morao zahvaljivati što je živ

— Siguran sam da on to gleda drugačije, o Haldemanu da i ne govorim.

— Neka. Svejedno. Haldeman će dovoljno rano saznati tko sam. Vraćamo se u »Sabinal

Palace«. Potražiti ćemo staju za »Clouda« i »Honey«. Poslije bih htio posjetiti toga Farrara i njegovu ženu.

— Moramo se pozabaviti Haldemanom — opominjao ga je Stoker, nezadovoljan Colbyevim odgađanjem. Mislim da su Tavernovi imali pravo kad su govorili da se Haldemen neće osvrutati na to što si ti rendžer. Što mu manje vremena ostavimo da se pripremi, to je veća šansa da ga sredimo.

— Hoću najprije sve vidjeti — ustrajao je Colby. — Kad povedem Haldemana u Fort Davies, hoću da ponesem sa sobom besprijekoran izvještaj.

— Hm — gundao je Stoker. — Ne vjeruješ valjda da će nam u Sabinalu netko pomoći, bude li gužve.

Bilo je očito da Stoker nije zadovoljan.

— Vjerojatno imaš pravo — reče Colby.

Žene i muškarci koji su prisustvovali suđenju razilazili su se pognutih glava. Većina je šutjela. Mnogi su se bojažljivo ogledavali.

Pred »Sabinal Palaceom« još je stajao pleteni nalonjač ali starac nije bio na vidiku.

V

— Evo ih — reče Colby, zaklonjen u sjeni naherene daščare.

Lijevu je ruku položio vučjaku na leđa. Bio je to znak da ne smije izaći iz zakona. »Malco« je mirovao ali je potihom režao.

Stoker je šutio. Nalonio se iza Colbya i zurkao u tijesnu uličicu u kojoj se nalazila Ferrarova koliba.

Na njezinu ušću u glavnu ulicu pojavila se četvorka koju su vidjeli na suđenju. Jedan je bio atletski razvijen. Imao je podrezanu crnu bradu. Koraćao je ispred ostalih. Preko desne nadlaktice prebacio je podrezanu dvocjevku.

Ferrarova koliba je ležala postrance. Na dvorištu ispred nje stajala su kola poznata pod nazivom »McCormick«. Rudo biješe podignuto podloškom.

Koliba je bila sklepana od dasaka kojekakvih sanduka. Prozorski otvori bili su zaslonjeni debelim papirom ili komadima vreća.

Kad su Colby i Stoker prolazili uličicom, ispred toga jadnoga zdanja igralo se dvoje musave djece. Mršava žena pozivala ih je da uđu.

Sunce se nagnulo prema zapadu. Sjene su se izdužile. Klopotaње mlina razlijevalo se monotono tihim mjestom.

— Što ćemo sada? — pitao je Stoker.

— Čekati.

— Da mi je znati — zagunda Stoker — što se može odnijeti iz te rupe. Kladim se da se u njoj ne može naći cijeli lonac.

— Čuo si da Ferrar ima izdavan rudnik — reče Colby. — Možda srebro drži u kući. Ili si u Sabinalu vidio banku, u kojoj bi se skupljali plemeniti metali i koja bi organizirala prijevoz?

Četvorka je stigla do cilja. Bradati je zastao na ulazu u dvorište i mahnuo je lijevom rukom. Dvojica su odmah krenula dalje. Colby je pretpostavljao da će opkoliti kolibu. Bradati je s jednim pratiocem neko vrijeme stajao na ulici, zatim su krenuli i oni.

— Vrijeme je — reče Colby. — »Malco«, k nozi!

Vučjak je podigao glavu. Promatrao je kako Colby labavi revolver.

Stoker je bio na začelju, s puškom u rukama. Svjetlucanje u očima odavalo je da nestrpljivo čeka borbu.

Začulo se žensko zapomaganje. Djeca su počela plakati. S prozora su strgnute vreće.

Colby počeo trčati. Pred kućom naletjela su na njega djeca, ali činilo se da ga uopće ne vide. Bila su zaslijepljena suzama i strahom.

Kroz prozor su izletjeli madraci. Za njima komadi željeznoga kreveta.

Colby je stao na pragu. Koliba je imala dvije prostorije. U prvoj se na stražnji zid naslonila mršava žena, pokrivši lice rukama. Muža je Colby otkrio u kutu pokraj ognjišta. Ispred njega stajao je momak koji mu je gurao revolversku cijev u trbuh. Bio je okrenut leđima i nije opazio Colbya.

Iz druge prostorije dopirao je tresak. Lomilo se drvo. Zvečalo je staklo. Ništa tu nije moglo ostati čitavo.

Na vratima se pojavio čovjek

oznojena lica. Nosio je nekoliko teških kožnatih kesa.

— Imamo ga! — govorio je. — Evo!

Tada je ugledao Colbya i vučjaka i umuknuo je. Razrogačio je oči i ukipio se kao da je progutao kolac. Colby je već bio kod njega. Uhvatio ga je za ovratnik i okrenuo ga oko sebe. Čovjek je krkljao i nastojao je naći negdje uporište. Colby ga ispusti. Zbunjeni siledžija naslonio se na prozorski okvir. Colby ga munjevito udari u prsa i odmah zatim u glavu. Kožnate kесе pale su na pod. Čovjek se sagnuo. Colby ga još nekoliko puta udari pesnicom, tako da je nauznak pao napolje.

»Malco« je bijesno režao.

Momak koji je revolverom prijetio Ferraru okrenuo se i htio je pucati u psa. Colby mu je desnom nogom izbio oružje iz ruke. Momak je kriknuo i presavio se. Grčevito je stiskao bolan zglob na desnoj ruci.

»Malco« je skočio i oborio ga s nogu.

Pao je na hladno ložište. Ferrar i njegova žena stajali su na svojim mjestima kao da su sledeni. Nisu se usudili micati. Šutjeli su. Strah ih je svladao do uzetosti.

— Što se, dovraga, tamo događa? — zagrmio je dubok glas.

Na vratima se pojavio čovjek s podrezanom bradom. Istoga trenutka na ulazu se našao Stoker. Bradati se zagledao u puščanu cijev.

»Malco« razjapi gubicu i sko-

či prije negoli što ga je Colby mogao zadržati.

Bradati je pao na leđa. »Malco« je stajao na njegovim prsima i nadnio mu se nad lice.

Colby bez riječi prekorači oborenoga i pođe u drugu prostoriju. U njoj su pored porušenih kreveta stajale dvije zbunjene spodobе. Momci nisu uspijevali protumačiti ono što je doprlo do njihovih ušiju.

— Napolje! — viknuo je Colby.

Jedan je momak posegnuo za revolverom. Colbyeva ruka jedva da se pomakla, no njegov revolver bio je već spreman. Prije negoli je protivnik uspio podići oružje, Colby je pucao. U maloj prostoriji pucanj je jako odjeknuo. Barutni dim štipao je nozdrve.

Ranjenikov krik izgubio se u pucnju. Colbyev metak pogodio ga je u slabine. Najprije mu je ispalo oružje. Zatim se zanio i na kraju je pao. Opasač s meci-ma kliznuo je s tijela kao da je prerezan. Rana je jako krvarila.

Drugi je čovjek podigao ruke prije negoli je Colby stigao išta reći ili poduzeti. U paničnom strahu zaklinjao je nenadanoga došljaka:

— Nemojte pucati, molim vas!

— Gubite se, lopovi! — povikao je Colby. Zatim je zazvao vučjaka: »Malco«!

Garonja je oklijevao. Nerado je sišao s bradatoga i povukao se natraške prema Colbyu. Bradati se polako uspravljao. Bio je

blijed poput vapna, ali Colbya je probadao pogledom punim mržnje.

— Čovječe, ti si poludio — rekao je.

Colby nije uzvraćao. Revolver je još držao u ruci, spreman da ga svakoga trenutka upotrijebi.

Čovjek kojega je nastrijelio stenjao je i pridizao gornji dio tijela. Nije mogao sam ustati. Kad se konačno našao na nogama, izvučen je napolje. Bradati je također izašao. Colby je prišao ulaznim vratima dok je Stoker s puškom u ruci stajao pokraj njih.

Tada se pojavio onaj kojega je Colby izbacio kroz prozor. Bio je zajapuren u licu i razjaren. Ne razmišljajući očito o tome što se događa, stisnuo je pesnice i krenuo je u kuću iz koje je tako nenadano izletio.

Stoker ga je dočekao kundakom. Momak je žestoko naletio na udarac i nije ga mogao izdržati na nogama. Pao je kao da je u pasu razdvojen.

— Vidjet ćemo se ponovo — rekao je bradati.

Još je uvijek bio blijed i pogledavao je prema vučjaku.

— I mi ćemo se još vidjeti — dobacio je bradati Ferraru.

»Malco« je počeo kesiti zube i bradati je požurio prema izlazu iz dvorišta. Ostali su se pokupili za njim.

Colby ih je promatrao s praga, dok nisu nestali s vida.

Tada se Colby okrenuo.

Ferrarova žena klonula je na stolicu i glasno je jecala. Ferrar je još stajao pored ognjišta. Donja mu je usnica jako nabrekla. Na bradi je bilo zgrušane krvi.

— Savjetovao bih vam — rekao je Colby — da pokupite stvari, da uzmete djecu i da se na nekoliko dana negdje sklonite. Drugo vam zasad ne mogu reći. No jamčim vam da ćete najkasnije za tjedan dana ponovo biti kod kuće.

Dan Ferrar gledao je u Colbya kao u priviđenje i polako je tresao glavom.

— Zaista niste pri zdravoj pameti — mrmljao je.

— To je prije vas rekao bradati.

— Sam Kent. On će vas ubiti.

— Za to su uvijek potrebna dvojica — reče Colby mirno. — Neka to ne bude vaša briga, Ferrar. Budite razumni i potražite sigurnost.

— Sigurnost? — reče Dan Ferrar i počne se histerično smijati. Lamatajući rukama prišao je k ženi i upitao očajničkim glasom: — Znate li što ste napravili?

Žena je podigla glavu. Lice joj je bilo obliveno suzama. Najprije je buljila u Stokera, zatim se zagledala u Colbya. Bila je bijesna.

— Nebesa — jadikovala je — što vam je palo na um? Zašto ste se umiješali? Proklete skitnice, uništili ste nas!

— Oprostite — reče oštro Colby — mi smo vam pomogli.

— Pomogli? — ciknula je že-

na. — Prije nekoliko minuta bilo je izgleda da ćemo ostati živi. Sada nema nade.

Žena je ponovo počela jecati, trzajući se cijelim tijelom.

— Nikoga nismo molili da nam pomogne! — vikao je Dan Ferrar. — Što se vas tiču naše stvari? Stranci ste i gonite se k vragu! Bilo bi bolje da vas nikad nismo vidjeli. Na vašoj smo savjesti nas dvoje i djeca.

— E, sad je dosta! — zagrmio je Stoker, prišavši k Ferraru sa stisnutom pesnicom. — Ne tražimo zahvalnost, ali vrijedati nas nećete. — Eno, tamo je vaše prokleta srebro. Pokupite ga. Bacite ga, ako hoćete. Da nismo došli ovamo, ne biste imali što bacati. Bili biste gologuzi i praznih ruku.

— Sve je bolje od toga da budemo pobijeni — mrmljao je Ferrar.

— Zašto dopuštate da vas pljačkaju? Zašto se ne branite? — pitao je Colby.

— Protiv suca Haldemana nitko ne može ništa poduzeti — odgovorio je Ferrar.

— Može! — reče Colby, duboko udahnuvši.

Vučjak je još režao, kao da nije bio zadovoljan. Colby ga je umirio i izvadio iz džepa srebrnu značku.

— Pokazat ću vam kako se i protiv Haldemana može nešto poduzeti — rekao je.

Dan Ferrar samo je ovlaš pogledao značku i slegnuo ramenima.

— Najbolje bi bilo da to spre-

mite i da nestanete — rekao je. — Dovoljno ste duboko zagrezli. Nemojte drugima i sebi otežavati položaj.

— Vrijeme je da se u Sabinalu ponovo poštuje zakon — reče Colby.

— Zakon je sudac Halde-
man, njega zovu poštovani —
uzvрати Ferrar. — Idite! Otidite!

Ferrar je klonuo. Bio je preplašen. Na oči su mu navirale suze.

— Da vam pomognemo natovariti kola? — pitao je Colby.

— Ne! — odbio je Ferrar. — Ostavite nas na miru. Nama više nitko ne može pomoći.

— Sklonite se nekamo, čovječe! — podviknuo je Stoker.

— Sam Kent uhvatit će nas izvan grada i sve će uzeti — reče Ferrar. — Njemu nitko nije pobjegao.

Colby ponovo spremi značku. Zatresao je glavom i pošao prema vratima.

— Na suđenju ste ipak Haldemana nazvali kradljivcem — rekao je.

— Sretan sam što me zato nije objesio.

— Pritom znate da imate pravo — reče Colby spremajući revolver. — Nema u Teksasu suda koji bi vam mogao oduzeti imovinu samo zato što ste se potukli u gostionici. Isto tako nema suda koji bi mogao raspisati zaštitni porez u korist sučeva džepa.

— I drugi su tako mislili — reče Ferrar oborene glave. — Ako se to mišljenje mora izvjet-

riti na vješalima, mijenja se. Ili zaboravlja.

Colby je pošao napolje. Vučjak se držao njegovih peta. Stoker ih je pratio.

— Što još čekaš? — pitao je.

— Ništa — odgovori Colby i pogleda prema zapadu. Iza brda nebo se počelo rumeniti. Sunce je zalazilo. — Ujutro idem k sucu Haldemanu. Uhapsit ću ga i povesti sa sobom.

— Kladim se da nećemo stići do njegova saluna — mislio je Stoker. — Njegovi će kurjaci zapucati na nas izdaleka. Dali smo mu vremena da se pripremi. Jesi li vidio Ferrarovo lice kad si mu pokazao značku?

— Jesam.

— U ovoj proklesnoj rupi nitko više ne vjeruje u zakon.

— Baš to moramo promijeniti.

— U Sabinalu to nikoga ne zanima.

— Ljudi su prestrašeni. Kad ne bude Haldemana, neće biti straha.

— Doći će neki drugi Haldeman, Colby!

— Neće, dok ima ljudi koji nose ovu značku — reče Colby i posegne u džep. — Kad ujutro krenem u sučev salon, bit ćeš na pogodnom položaju, zar ne?

Colby nije čekao odgovor. Spremio je srebrnu zvijezdu i krenuo niz uličicu. »Malco« je išao pokraj njega.

Stoker je namrštio čelo. Još je jednom pogledao kolibu Ferrarovih, zatim je pošao za ren-

džerom, koji je već stigao do glavne ulice.

Napolju je bilo malo ljudi. Od Haldemanovih nije bilo traga.

VI

Haldeman je protrljao među dlanovima skupu cigaru »virginia«, pažljivo je odrezao vrh i gurnuo ju je u usta.

Sam Kent mu je prišao, pripalio šibicu na noktu palca i prinio je cigari.

Haldeman je s užitkom povlačio dimove, pazeći da se vrh ravnomjerno razgori. Kroz gust duhanski dim promatrao je kako Kent gasi šibicu i odlaže je u pepeljaru.

— Dakle — rekao je — misliš da je plavokosi momak čuvar zakona?

— Ili je rendžer, ili savezni šerif — odvrati Kent.

— Smiješno — reče Haldeman i zavalj se u naslonjač.

Kroz daščanu stijenu koja je prostoriju dijelila od saluna čulo se zveckanje boca i čaša. Ljudi su žagorili.

— Ne nosi zvijezdu — reče Haldeman.

— Prikriva se — mislio je Kent.

— Koješta — reče Haldeman.

— Možda se netko od ljudi što smo ih prognali požalio negdje kod vlasti — reče Kent. — To nije isključeno.

Haldeman izvadi cigaru iz usta i pogleda u strop.

— Pa što? — rekao je. — Ne-ka se naokolo priča što bilo.

Baš me briga, tko je taj klip an s psom. Ovdje sam ja sudac. Ovdje je moja riječ posljednja.

— Nisi smio zaustavljati momke kad je udario jednog od njih. Zašto si to učinio? — rekao je Kent.

— Zato što je bio na okupu čitav Sabinal. Da je plavokosi premlatio sve tvoje ljude, posljedice bi bile nesagledive. Drukčiji je slučaj s Ferrarom. Tamo ste bili sami, bez gledalaca. Doduše ...

— Zaskočili su nas — požurio je Kent. — Dosad nikad nitko u ovom brlogu nije pružio otpor. Bili smo iznenađeni.

— Ne smijemo si dopustiti slabosti — reče Haldeman, napravivši cigarom krug u zraku. — Ako vas mogu razjuriti dva došljaka, može se još tko iskušati. Loš primjer — zaključí Haldeman.

— Da, hm — češkao se Kent. — Ali ako je taj momak rendžer, nije li najbolje da ga pustimo u miru?

— Besmisao! — zapalio se Haldeman. Ustao je i počeo šetati. — Ne nosi zvijezdu, je li tako? Dok ne dokaže da zastupa zakon, za mene nije ništa drugo nego skitnica koja stvara neprilike. Običan ološ! Uostalom, hoću da nestane! — Haldeman potegne dim, prekriži ruke na prsima i pogleda Kenza u oči.

— I hoću njegova konja — rekao je.

— Znao sam to — reče Kent kratko.

— Nikad nisam vidio ljepše-

ga ždrijepca — rekao je Haldeman, prečuvši Kentovu opasku. — U svakom slučaju, zelenko vrijedi imetak.

— Ali to će biti napadno — reče Kent.

— Ja odlučujem! — dobacio je Haldeman. — Danas su se dogodile gadne stvari. To se ne smije ponoviti. Gdje su se smjestila ta dvojica?

— U »Sabinal Palaceu«.

— Kod staroga Neda, ha? Njega također podnosim kao trn u peti.

— Stara budala — reče Kent.

— I stare budale mogu biti opasne. Čuo sam da nam se podsmjehuje. Nikad ne dolazi na suđenja. Jednom bi morao dobiti po nosu.

— Redovito plaća zaštitni porez.

— Možda bi trebalo da mu oduzmem dozvolu — reče Haldeman i dune dimni oblak Kentu u lice. — Dao je smještaj dvojici stranaca koji su se ogriješili o moje ljude. To je dovoljan razlog.

— Kod staroga Neda nema se što uzeti — reče Kent, ne obazirući se na dim. — Nema ničega, osim daščare u kojoj iznajmljuje krevete. Ne ruje za srebrom. Novac ga ne zanima.

— Gdje su smještene životinje one dvojice?

— U Hampovoj staji. Mazga je najgadniji stvor na svijetu. Tko bi je uveo u pakao, vragovi bi se razbježali.

— A gdje je vučjak?

— S njima u hotelu.

— Opasan je.

— Vrlo — potvrdi Kent. — Mislio sam da će mi razderati grlo.

— Eto, prema tome, imamo valjane razloge da toj dvojici sudimo.

Haldeman je ponovo sjeo. Prekrižio je noge.

— Ne bih tako postupio — negodovao je Kent. — Možda su pretpostavke točne. Mogli bismo stradati, k tome naočigled čitavoga Sabinala.

— Bojiš se — reče Haldeman, nagnuvši glavu. — Novost! Nisi bio takav. No, u redu, neću održavati suđenje. To će se srediti kraćim postupkom i brže. Ujutro! Vučjak će biti ustrijeljen. Ždrijebac će u podne biti u mojoj staji. Oba momka bit će u mom podrumu. Kad ih maknemo s vida, nitko neće za njih pitati. Moći ćemo u miru dovršiti posao.

— Ali ako je plavokosi zaista rendžer?

— Prestani meketati! — otrese se Haldeman i otpuhne dimni kolut prema stropu. — Danas se ponašaj kao baba. Meni je svejedno, nosi li klip an zvijezdu ili ne. Tvoja je briga da nestane netragom.

— Budu li ga tražili, ždrijebac će biti jasan trag.

— Bit će odavno prodan — dobaci Haldeman. — Ne zaboravi, Sam, da sam sudac, da sam ovdje zakon. Sam si to često ponavljao. Moje riječi nisu naklapanje.

— Dobro — reče Kent. — Bit

će kako kažeš. Ali ne zaboravi: ako jednom počnemo, ne možemo više uzmicati. Ako ona dvojica uđu u podrum, živi ne mogu izaći.

— Otkada sam sudac u Sabinalu, nismo samo jednoga poslali na onaj svijet — cerekao se Haldeman. — Ta dvojica nisu tako važna da bismo morali zapisati njihova imena ili da ih pamtimo.

— Možda bi trebalo da bude tako — reče Kent s vrata.

— Što je s Farrarovima? — pitao je Haldeman.

— Pokupili su se na kola i otišli su. Uzeli su sa sobom polovicu srebra. Poslao sam dvojicu za njima. To će biti sređeno.

— Dobro — reče Haldeman zadovoljno. — Laku noć!

Sam Kent dotakne prstima rub šešira i izađe u salun. Haldeman je ustao i prišao k prozoru. Promatrao je noćni Sabinal. Ulicom su teturali pijanci. Kopaci srebra ispirali su grla od prašine i galamili tako da jedan drugoga nije mogao razumjeti. Kad jednoga dana splasne groznica, većina će od njih krenuti dalje siromašnija negoli što je došla. Samo će Haldeman biti bogat, iako nikada u životu nije dodirnuo držak krampa ili lopate.

Zakon može biti vrlo unosan, mislio je Haldeman. Smješkao se i razmišljao o dvojici došljaka. Visok plav momak upao mu je u oči odmah, iako je zanimljiviji od njega bio konj kojega je jahao. Haldeman je imao oko

za ljude. Taj je jahač opasan, bio on ranger ili ne. Da mu ne bi pokvario poslove, uklonit će ga.

Nek bude što hoće, mislio je Haldeman, ali momak je već među pokojnicima. U Sabinalu sam ja jači. Ovdje ja vedrim i oblačim i tako će ostati dok me Sabinal bude zanimao.

Haldeman odloži napola popušenu cigaru u pepeljaru na grubo izrađenom stolu što je stajao u sredini sobe. Zatim se počeo svlačiti. Bio je miran kao da se ništa osobito ne događa. Uživao je u mislima na predivnoga ždrijepca. Na takvo se grlo nailazi jednom u životu.

Sa ždrijepčevom slikom pred očima sudac je zaspao.

* * *

Kad je Colby izlazio iz svoga ruševnog konačišta, u okolnim se jamama već kopalo. Sunce je bilo tek izašlo. Slabašan jutarnji povjetarac lijeno je raznosio hladnoću i sumaglicu. U uličice Sabinala jedva da je i zavirivao.

Na trijemu se Colby protegnuo i ogledao oko sebe. Protrljao je bradu. Bio bi se rado obrijao, ali više nije bilo vremena. Niti volje. Cijele su ga noći mučile buhe. Sumnjao je da u odjeći ima ušiju. Čim bi na to pomislio, osjetio je svrbež. »Malco« je sjedio pored njegove noge i neumorno se češkao iza desnoga uha.

— U toj buharnici nećemo više spavati, je li? — reče Colby. »Malco« ga je gledao velikim,

pametnim očima. — Sad ćemo potražiti doručak, stari moj, a onda ćemo na posao — zaključio Colby.

Vučjak je spremno ustao.

Colby pogleda niz glavnu ulicu. Stokera nije mogao otkriti. On je izašao prije njega, loše raspoložen i šutljiv. Colby ga je razumio.

Soba u kojoj su prenoćili bila je puna kao šipak. Šest ljudi spavalo je u tijesnom prostoru. Stokerov susjed na tvrdom krevetu cijele je noći hrkao kao bivoli. S vremena na vrijeme buđio se i pljuvao oko sebe.

Colby zjevne i side na ulicu. Pretpostavljao je da Stokera može naći u najamnoj staji.

»Malco« je zaostao i Colby se osvrne za njim. Njegove budne oči otkrile su na ulazu u jedno dvorište bradatoga Haldemanova pomoćnika.

Bradati se odmah povukao, no Colby je odavno izoštrio osjećaj za opasnost. U dva koraka sklonio se s ulice. Istoga trenutka počela je paljba. Zagrmjelo je kao da je naletjela oluja.

Colby se priljubio uz grube stijene drvenjare. S iznenađenjem je ustanovio, da strijelci ne gađaju njega. Meci su se zavrivali u prašinu na ulici, desno i lijevo od psa.

»Malco« se propeo. Krivudao je i bijesno režao.

— Ovamo! — vikao je Colby. Srce mu je ubrzano kucalo. Očajavao je kad je vidio kako se blizu njegova prijatelja podiže pijesak i zemlja.

Colby je odmah shvatio što se događa.

— Trk, »Malco«! — vikao je.
— Pusti! Brže! Trk!

Pritom je Colby žestoko mahao desnom rukom.

»Malco« je potuljio uši i potrčao prema rubu grada. Razumio je Colbya jednako kao i on njega. Bio je dovoljno pametan da zna, kako protiv metaka ne može ništa poduzeti. Ako ga ne može zaštititi gospodar, najbolje je da se izgubi i da negdje prička priliku za uzvraćaj. »Malco« je imao svoja iskustva. Znao je, kad je ludo voditi borbu. Rado se borio, ali nerado je gubio bitku. U bezizlaznom slučaju bilo je mudrije bježati nego li izložiti prsa. Dok nije pogođen, može se vratiti, čim se ukaže zgoda.

Colby osjeti žarenje u očima. Promatrao je psa kako bježi i drhtao je cijelim tijelom. Panično se bojao za svoga četvorožnog prijatelja. »Malco« za njega nije bio samo poslušna životinja. Bio je mudar i pouzdan suborac, provjeren u mnogim zajedničkim nevoljama.

Strijelci su bili sve brži. Colby ih nije mogao vidjeti. Na trenutke mu se činilo da će sljedeći metak pogoditi cilj. Međutim, »Malco« je trčao prebrzo i lukavo. Koristio je svaki i najmršaviji zaklon, svaku sjenu.

Iza jedne stračare Colby je konačno otkrio strijelca. Odmah je trgnuo revolver i zapucao. Dva su metka pogodila ugao, na treći je odgovorila

psovka. Malo kasnije paljba je prestala.

Ulicom su se razvlačili repovi barutnog dima. Colbyu je pao kamen sa srca. Vidio je kako »Malco« izlazi iz grada i nestaje u prerijskoj travi.

Vučjak je bio izvan opasnosti i Colby se mogao brinuti o sebi. Priljubljen uz zid povlačio se natraške, kako bi se dočepao zaklona iza bačve za skupljanje kišnice, odakle bi pregled okoliša bio bolji.

Stoker je imao pravo, mislio je Colby. Trebalo je da se udari jučer. Stoker... Dovraga, gdje je? Što je s njim? Pucnjava ga je morala privući, gdje god bio.

Ben Colby osjeti kakao ga nešto steže u grlo. Trudio se da zadrži mir, no teško je sređivao misli. Osjećao se kao da ga trese groznica. Bilo mu je hladno. Teško je disao. Slušao je kleptanje drobilice i lupnjavu u rudnicima uokolo Sabinala. Nitko nije prekidao posao. Nitko se nije obazirao na pucnjavu. Nigdje nije bilo žive duše.

Haldemanovu moć nije moglo pokazati ništa tako dobro kao ta ravnodušnost stanovnika Sabinala. Colbyu bijaše jasno da ga netko od sučevih ljudi može ustrijeliti nasred ulice a da ga nitko od građana i ne pogleda.

Colby lijevom rukom izvadi iz džepa hlača značku rendžera i prikopča je, no nije se mogao otresti osjećaja da je to učinio prekasno, da se na to neće više nitko osvrutati.

Moram potražiti Stokera, mislio je.

* * *

U staji je vladao polumrak. Konjušara nije bilo. Stoker je zastao na vratima i zavirio unutra, udišući poznat vonj konja, znoja, gnoja i kože. Kroz mala krovna okna prodiralo je nešto od sunčanog svjetla, ocrtavajući žute četvorokute na prašnjavu podu.

Konji su u pregracima frkali.

Stoker za sobom pritvori vrata i krene srednjim prolazom.

Osjećaj koji ga je obuzimao nije mu se svidao. Nešto ga je smetalo. Želudac mu se grčio.

Stao je. Bio je na sredini staje. Kad se privikao na polutamu, pogledao je oko sebe. Najprije desno, zatim lijevo. Vidio je samo ono što mu je već bilo poznato: različite konje pred napunjenim hranilicama. Konjušar je očito bio u staji i položio je hranu.

Stoker duboko udahne. Glupost, mislio je, počelo mi se pričinjati i uskoro ću vidati duhove.

»Honey« i »Cloude« bili su u susjednim pregracima. Stoker pođe prema njima. Nešto je negdje šušnulo. »Honey« je odmah podigla ružnu glavu i resko je zafrktala.

Stoker je poznavao taj glas. Ako je prigodimice »Honey« znao grditi, ako ju je katkad psovao, ako ga je ponekad s užitkom ljutila, njezini pokreti i

glasovi uvijek su o nečemu govorili. Stoker je razumio taj jezik i razgovarao je s mazgom kao Colby s ždrijepcem.

»Honey« je opominjala na oprez. Stoker se naglo okrenuo. Jedna se sjena ustremila na nje. Stoker uvuče glavu i osjeti tvrd udarac, koji je srećom ublažio stari, debeli konjički pusteni šešir.

Stoker je pokleknuo. Pokušao je trgnuti revolver ali nije uspio. Pojavilo se još nekoliko ljudi. Nije mogao ustanoviti koliko ih ima. Sve se zbivalo prebrzo. Napadači su iskakali iz konjskih pregradaka.

Stoker se žilavo branio. Udarao je pesnicama nasumce, računajući s tim da će u gužvi uvijek nekoga pogoditi. I pogadao je. Pokušavao je izaći iz staje, iz tijesnoga i mračnog prolaza, no put prema vratima bio je zatvoren. Odatle su dolazila dvojica. Stokeru se činilo da je jedan od njih bradati kojega je sreo u Ferrarovoj kolibi, no nije bio potpuno siguran.

Punim pogotkom ljevicom Stoker se načas oslobodio pritiska. Pošao je natraške prema mjestu, gdje su stajali »Honey« i »Cloud«. »Honey« je povlačila vez i srdito frktala.

Stoker je posrnuo. Napadnut je sa strane. Napadač ga je udario pušćanim kundakom po desnom ramenu.

Jaka bol prostrujala je Stokerovim tijelom. Desna ruka umrtvljeno se objesila niz tijelo.

Stoker se naslonio leđima na

pregradu. Učinio je to u posljednjem trenutku jer su na njega skočila dvojica. Vidio je pred licem pesnicu, ali nije ju mogao izbjeći. Kipio je od očaja. Udarac je bio ubitačan i pomeo ga je s nogu.

Colby, gdje je Colby? pomislio je Stoker. Gdje je »Malco«?

Pao je u pregradak u kojem je stajala »Honey«. Momak koji ga je udario sagnuo se prema njemu. Hihotao je od zadovoljstva. Iza njega netko je rekao:

— Izvuci ga, da ga dovršimo!

Istoga trenutka jedan od napadača opazio je ispred sebe mazgin pokret. Bilo je to posljednje što je u životu vidio. Pogoden je kao da je naletio na malj. »Honey« je rzala. Izbačaj stražnjih kopita bijaše munjevit.

Pogođeni je odbačen do druge strane prolaza. »Honey« ga je zauvijek bacila na leđa i sada je nemirno lamatala nogama. Trag udarca na licu i čelu bio je strašan. Iz zgnječenoga tkiva buljile su začudene oči.

— Životinja ga je ubila! — vikao je drugi napadač

— Prokleta bila!

Čovjek je posegnuo za revolverom.

— Kasnije — rekao mu je Sam Kent, uhvatio ga za rame i potegnuo natrag. — Izvuci staroga.

Stoker je bio ošamućen. Dvojica su ga uhvatila za noge, pažeći da ostanu izvan dohvata mazginih kopita. Povukli su ga u prolaz i okrenuli ga potrbuš-

ke. Jedan mu je stao čizmom na zatiljak, pritisnuvši ga o pod. Drugi mu je zavrnuo ruke i vezao ih na leđima kožnatom uzicom.

— Maknite ga! — zapovijedio je Sam Kent.

Dvojka ga je podigla i povukla prema stražnjim stajskim vratima.

Odnekud se pojavio stajski momak. Plavi mršavko razrogačenih je očiju promatrao što se događa. Strah ga je sledio.

— Gubi se! — viknuo je netko.

Momak se odlijepio od tla. Okrenuo se u mjestu i potrčao je kao da ga goni đavo.

Sam Kent stajao je kod ždrijepčeva pregratka. Nepovjerljivo je pogledavao prema mazgi i procjenjivao, da li da pride k ždrijepcu. »Cloud« je stajao naoko opušten i miran ispred svoje hranilice, visoka životinja širokih prsa i vitkih nogu. Iz savršeno oblikovane glave gledale su pametne oči. Ispod svilenastoga, sjajnog odlačja igrali su mišići. Nozdrve su lako podrhtavale.

Kent je na trenutak zažmorio. Priznavao je sam sebi da nikad još nije vidio tako lijepoga konja. Spopala ga je želja da to grlo izvede napolje, da mu nabaci sedlo i da odjaše, da pobjegne. Morao je protresti glavu da se oslobodi tih misli.

Odlučio je da korakne u pregradak, no kad je pogledao ždrijepca u oči, zastao je. U tim je očima svjetlucala žeravica.

Ždrijebac ga je promatrao malo zakrenute glave. Kent je oklijevao. Spopadala ga je srdžba. Još je jednom prodrmao glavu.

— Životinje zasad ostaju ovdje — rekao je. — Pod stražom.

— Nije li sudac tražio...

— Ako hoće imati ždrijepca u svojoj staji neka ga tamo odvede sam. — reče Kent i pođe prema vratima.

Najprije je pogledao niz glavnu ulicu. Bila je pusta.

VII

Colby se držao sjena pod nadstrešnicama. Napustio je zaklon iza bureta s kišnicom. Nigdje nije bilo žive duše. Tišinu je remetilo samo lupanje što je dopiralo iz rudnika.

S revolverom u ruci Colby obide kućerak ispred kojega je stajao. Zagledao se u splet uličica što su se provlačile između daščara i šatora. Tu i tamo pojavio bi se kopač s rudarskim alatom. Ništa drugo. Posvuda je vladao mir. Turoban, ali neokrnjen.

Colby još jednom promotri glavnu ulicu i pođe žurnim korakom prema najamnoj staji. Kako nije htio da ga pred njom netko ustrijeli kao zeca, približavao se sa stražnje strane.

Na južnom kraju grada zastao je ispred propisno označenoga nalazišta rudače. Pored prljavoga šatora ulazilo se u jamu. Kod ulaza otkrio je Colby bradatoga, prljavog kopača. Sjedio je na drvenom okviru s

grubim sitom i povlačio dimove iz smotane cigarete.

Kopač je šutke promatrao došljaka.

Colby ode dalje. Neko vrijeme mogao je vidjeti sučev salun, zatim su ga zaklonile kolibe i druga zdanja. I na toj je strani bilo mirno.

Najamna staja bila je povelika, zdepasta građevina s ravnim krovom. Jedini otvor na stražnjoj strani bila su uska vrata.

Colby se oprezno približavao. Prekoračivši nisku ogradu, našao se u dvorištu. Kad je prišao zidu, pokušao je kroz pukotinu vidjeti unutrašnjost, no morao se razočarano okrenuti. Ništa se nije moglo raspoznati.

Razmišljao je. Bio je uvjeren da je Stoker u velikoj opasnosti i siguran da ga Haldemanovi ljudi čekaju.

Što da se radi? Mogao se vratiti u hotel, ali to nije bilo ni kakvo rješenje. Osim svega, ne bi mogao besposleno sjediti u ušljivoj rupi i čekati. Stokeru to ne bi niti najmanje pomoglo. Prijatelja nije mogao prepustiti sudbini.

Otišao je do zapadnoga ugla staje i zavirio iza njega. Ništa. Tada se vratio k stražnjim vratima i gurnuo ih. Nisu bila zabravljena.

Colbyevi živci bili su napeti kao strune. Jedva se usudio disati.

Iz staje ga je zapahnuo topao i prodoran stajski vonj. Pokušao je prodrijeti kroz polumrak.

Vidio je leđa životinja u njihovim pregracima. Na podu prolaza opazio je ispruženo i nepomično ljudsko tijelo, zabačenih ruku i raširenih nogu.

Colbyevo srce htjelo je probiti grudni koš. Grlo mu se osušilo i steglo. Stoker! mislio je. Bože, tu su ga...

Brzo je povukao vrata za sobom, kako na svjetlu ne bi bio dobar cilj.

Osluškivao je. Bio je napet i teško je smirivao dah. Jedan je konj frktao. Drugi je tapkao kopitima.

Krenuo je prolazom. Oči su se privikle na polumrak. Kod svakoga je pregratka zastajao i zavirio u njega. Truplo na tlu bio je jasnije sa svakim korakom.

— Stoker! — otelo se Colbyu šaptom. Zatim je ponovio glasnije: — Stoker!

Nije bilo odaziva. Prišao je bliže. Čuo je kako se »Honey« otimlje i udara bedrima o pregrade. »Cloud« je zakrenuo glavu i mirovao.

Colby se nagnuo nad čovjeka opruženog ispred njegovih nogu. Laknulo mu je. Nije bio Stoker.

Istoga trenutka Colby se uspravio. Okrenuo se. Ali već su bili tu.

Netko mu je puščanom cijevi izbio revolver iz ruke. Udarac ga je zabolio kao da je ranjen bodežom. Nagonski je uzmakao nekoliko koraka. Ledima je udario o potporanj.

Bilo ih je pet. Sanse nisu ni-

kakve, to je Colby znao. Međutim, nije se htio predati bez borbe. Mislio je na Stokera.

— Predaj se! — tražio je bradati.

— Uhapšeni ste! — uzvratila Colby i kucne prstom po srebrnoj zvijezdi na prsima.

Izrekao je to prebijenim glasom i ljudi su se počeli smijati.

Napali su zajednički, kao na zapovijed.

Colby munjevito podigne desnu nogu. Pogodio je jednoga u koljenicu. Čovjek je zaurao i spustio se na koljeno. Drugoga je mlatnuo pesnicom u prsa i odmah zatim u vrat, odbacivši ga natrag. Tada je pod rebrima osjetio puščanu cijev.

Trenutak kasnije primio je udarac koji kao da ga je prerezao u slabinama. Da je mogao razmišljati, bio bi zadovoljan što nije doručkovao.

Suze su mu navrle na oči. Bio je gotovo slijep i nehotice je podigao ruke prema licu.

Udarac kundaka zamalo mu je ispod njih zdrobio grudni koš. Cijelo je tijelo odjednom omlohavilo. Noge su popustile.

Colby je pao poput prevrnutog vreća.

— Gotovo! — reče bradati.

Colby je stenjao. Pokušao je ustati, no željezne pesnice prekidale su svaki pokušaj. Netko ga je surovo potisnuo naprijed. Citav gornji dio tijela bio je bolna rana. Pluća su se slabo punila i Colby se borio za zrak.

Kad su mu ruke vezali na ledima, napadači su ga podigli.

Stajao je pred bradatima. Da ga nisu pridržavali, pao bi. U koljenima kao da nije bilo ivera.

— Ja sam teksaški rendžer — reče Colby glasom koji je jedva razumio.

Jezik je nabrekao i teško se pokretao.

— Glupane, glupane! — reče bradati.

— Kockate se sa životom — izusti Colby.

— Ti si svoj prokockao — reče bradati.

— Što ste uradili s mojim prijateljem? — upita Colby.

— Spava — nasmije se bradati. — Malko smo mu pomogli. Uhvatit ćemo i tvoga kurjaka, tako da vas možemo zajedno pokopati. Ako ste već bili prijatelji, red je da se ne razdružujete, zar ne?

— Bilo bi korisno da se uozbiljite — reče Colby.

Bradati ga ošine pogledom i udari ga pesnicom po glavi. Ispred Colbyevih očiju eksplodirala je užarena kugla. Nije gubio svijest, ali jedva je shvatio da ga vuku napolje.

Sam Kent ogleda se još jednom po staji. Jedan od njegovih ljudi stražario je kod »Clouda« i »Honey« i Kent zadovoljno kimne.

Izašao je bez riječi.

Colbya su vukli prema zapadnom rubu grada.

* * *

Vučjak je ležao u visokoj travi na hrptu uzvišice povrh Sabi-

nala. Priljubio se uz tlo. Bio je napet i spreman da svakoga trenutka skoči ili da bježi.

Sunce se penjalo sve više. »Malco« se nije obazirao na vrućinu. Svu je pažnju usredotočio na malo, prljavo mjesto. U njegovim osjetljivim ušima još su odzvanjali pucnjevi. Ljudsko je oružje podmuklo i opasno.

On htjede ustati, vratiti se i potražiti ljude koji su po njemu pucali. Ali bio je dovoljno pametan da ne slijedi taj poriv. Morao je čekati. Sve je to lov, a u lovu je važno, tko uspije sačuvati živce i zadržati mir.

Ljudi su lovili njega. Kad dođe vrijeme, lovit će on njih.

Snažan pas osjećao se tih trenutaka bespomoćnim. Morao je ostaviti Colbya.

S uzvišice se lijepo vidjela glavna ulica Sabinala. Dugo se ništa nije događalo. Tada je »Malco« odjednom opazio ljude koji su ga gadali. Bijes je buknuo u njemu. Kad je vidio da dvojica između sebe vuku Colbya, »Malco« je protiv volje skočio na noge.

Iskesio je zube. Nakostriješio se. Iz snažnih grudi izviralo je tiho rezanje. Ali toga trenutka nije mogao poduzeti ništa. Ako sada napadne, naletjet će na oružje i bit će pogođen. Time Colbyu ne bi pomogao.

Vjerni pas promatrao je kako Colbya uvlače u dugu kuću na zapadnom kraju grada.

Napolju ponovo nije bilo nikoga. »Malco« se počeo spuštati prema gradu, no okrenuo se u

vratio na staro mjesto. Spustio se u travu i motrio kuću u kojoj je nestao njegov prijatelj.

Ništa se nije opazalo.

On je čekao. Prisiljavao se da bude strpljiv. Još je jednom ustao. U velikom je luku obišao dio grada. Nije mogao izdržati da ne zna, što se događa s Colbyem. U grad još nije mogao ući. Bilo je prerano.

»Malco« bijaše svjestan toga da mora sačuvati slobodu, da je ne smije olako staviti na kocku.

Kad se ponovo vratio k zapadnom izlazu iz grada, stao je. Iz niske kuće izašlo je nekoliko ljudi. Svi su imali puške u rukama. Otišli su u staju i izveli su konje.

»Malco« je slutio da to ne znači ništa dobro. Njegovi izoštrjeni osjećaji opominjali su. Zavukao se u travu i promatrao je kako ljudi uzjahuju. U lakom kasu izašli su iz grada.

Jahači su uprli poglede u tlo. Htjeli su naći trag.

Tražili su njega, »Malco« je to znao. Nije bilo druge, morao se dati u bijeg. Nije čekao da trag bude otkriven. Skočio je i nadao se u trk prema jugu. Tamo je bilo grmlja i šikare.

»Malco« se izdužio. Klizio je kroz žegom sparušenu travu i brzo je odmicao od mjesta gdje su ga jahači tražili. Netko ga je ipak otkrio. No bio je izvan puškometa.

Gonioci su podbadali konje i jurili za njim. Počeo je divlji lov. »Malco« je slušao tutnjavu kopita i trčao je što je brže mogao.

Pritom se nadao da će pravodobno stići do trnovitoga gustiša.

Zasad se osjećao sigurnim i nije dvojio da će uspjeti. Iza njega praskale su puške. Pucnjevi su mu parali uši, no nisu ga previše uznemirivali. Znao je da ga goniči žele nagnati u paniku, ali to im zadovoljstvo nije htio pružiti.

Jahači su se približili. Pucnjava je postala žešća. Jedan je metak prozujio negdje iznad leđa.

Opasnost se povećala. »Malco« počeo krivudati. Grmlje nije bilo daleko.

Progonitelji su prozreli »Malcovu« namjeru i pokušali su ga preteći. Jedan je imao izvrsnog konja i uspio je jahati poravnan s vučjakom.

»Malco« se sručio u jarak. Najbrži jahač je pucao. Nije pogodio. Sljedećeg trenutka »Malco« je sunuo u šikaru.

Trnje je deralo dlaku s njega i greblo ga po koži, no »Malco« se na to nije osvrtao. Zavlačio se sve dublje. Kad je procijenio da je dovoljno dobro zaštićen, skutrio se u lišću na dnu male udubine.

Slabine su se nadimale od disanja. Jezik je objesio iz gubice svom dužinom. Mišići su se opuštali, ali budnost nije popuštala.

Progonitelji su jahali duž šikare, glasno razgovarajući. U gustiš nisu ulazili. »Malco« je računao s tim. Trenutačno se otresao potjere, no teškoće su

bile samo odgođene. U tom zaklonu nije mogao ostati. Morao se vratiti u grad, k Benu Colbyu. Budu li jahači ostali na čistini i čekali, to će biti teško izvedivo. Najvjerojatnije će morati pričekati noć. Pokušat će pod njezinom zaštitom. Tada mora uspjeti.

Za kratkoga mirovanja »Malco« je vratio snagu. Ponovo je bio spreman da se nosi s neprijateljem. Krenuo je. Provlačio se kroz gustiš, ne obazirući se na zamamne mirise tragova niske divljači. Oduvijek je rado lutao divljinom i lovio, ali sada nije imao vremena. Znao je da ga Colby čeka. Nije htio da to predugo potraje.

Ljudski glasovi postadoše tiši. Više se nije čuo konjski topot, no »Malco« je znao da opasnost još nije minula.

Kretao se prema zapadu. Na rubu grmovitoga pojasa stajao je dovoljno dugo da otkrije siguran zaklon u ravnici.

Jahači su još bili tamo gdje je ušao u šipražje. Činilo se da nisu naćistu s tim, što da poduzmu.

Poslije nekoga vremena razdijelili su se. Pojašili su duž neprohodnoga pojasa. Bilo je očito da su odlučili objašiti šikaru. »Malco« ih je promatrao. Nisu bili osobito mudri. Gonili su ga već mnogo opasniji lovci. Ovi ovdje nisu znali bogznašto o ponašanju životinje u kojoj ima vućje krvi, ponajmanje o sposobnostima psa koji ima razvi-

jene prirodne instinkte i vježbom stećena iskustva.

»Malco« se opružio po mekoj mahovini. Slušao je zujanje kukaca i šuškanje malih životinja posvuda naokolo. Progonitelji su nestali i utihli.

Iskusni je borac procjenjivao mogućnost da izade iz zaklona i da se približi gradu. Ostao je, međutim, u zaklonu. Još je uvijek prijetila opasnost da se pojave ljudi koji ga gone. U preriji ima malo zaklona. Ponovo bi se izložio puščanoj vatri. Ponovo bi morao bježati. Iscrpljivao bi snagu koja će mu biti potrebna.

»Malco« položi snažnu glavu na prednje šape i opusti se. Čekao je svoj trenutak.

VIII

Oko Colbya bila je tama. Ledima je bio naslonjen na prljav daščani zid. U gornjem dijelu tijela osjećao je otežalost. Svaka ga je koščica boljela, no na to se pomalo privikavao. Najgori bolovi ipak su utihli.

Misli su se polako sređivale. Colby je pokušavao procijeniti položaj. Razmišljanje ga je dovodilo do loših zaključaka. Pobiti ih nije mogao, ali nije se prepuštao niti klonulosti. Još je živ. Dok može disati, dotle nade nisu izgubljene.

— Stoker! Stoker! — počeo je dozivati.

Osluškiivao je. Nije znao što krije tama, gdje se zapravo nalazi. Kad su ga odvodili nije bio pri punoj svijesti. Ipak, slutio je da se nalazi u podrumu. O tome

je govorio miris plijesni i vlažne zemlje.

— Stoker!

Odgovor je bio prigušen, dugi uzdah. Colby se lecnuo. Nije zapravo računao s time da će se Stoker javiti. Srce je počelo brže kucati. Raspoloženje se naglo popravilo, makar se položaj nije promijenijo. Ali prijatelj je živ, makar vezan i možda još u gore stanju.

— Stokeru, jesi li ranjen? — upita Colby.

Odgovor je bila psovka.

Colby pokuša ustanoviti, odakle se Stoker javlja.

— Uхватili su i tebe, ha?

Bio je to Stoker. Potvrđivao je to i glas i način.

— Jesu — reče Colby.

— Gdje?

— U staji — odgovori Colby.

— Gdje i mene. »Honey« je naplatila račun.

— Vidio sam — reče Colby.

Svaki dublji udisaj izazivao je bodac u plućima.

— Gdje je »Malco«? — pitao je Stoker.

— Na slobodi. Pobjegao im je.

— Jesi li ranjen?

— Nagnječen sam kao otre-sena kruška, ali još sam u komadu.

Začulo se šuškanje. Colby se naježio. Šuškanje nije dolazilo iz Stokerova pravca.

— Ovdje ima štakora — reče Stoker. — Nalazimo se u podrumu ispod sučeva saluna. Prije negoli što su me ostavili ovdje,

dobio sam po lubanji. Kad si ti stigao?

— Prije nekoliko minuta. Nisu mi rekli da si ovdje.

— Slušaj — reče Stoker — osim ulazne rupe, na podrumu su dva uska prozora koji gledaju napolje. Prije negoli što su me mlatnuli stavili su na njih zasune.

Colby je šutio.

— Naše šanse nisu osobite, ha? — javio se ponovo Stoker.

— Bojim se da nisu.

— Trebalo je da Haldemana vežeš čim smo došli.

— Što je, tu je — reče razočarano Colby.

Različite su mu misli kopkale po mozgu. Predbacivao si je postupak, koji njega i Stokera može stajati glave. Morao se boriti protiv srdžbe. Za nju nema vremena. Ne smije dopustiti da ga išta svlada. Valja zadržati prisebnost i nešto smisliti.

Iznad glave začuli su se koraci. Stoker je nešto rekao, ali Colby nije razumio što kaže. Neko je skidao zasun.

Ulaz se otvorio. U podrum je prodrlo dnevno svjetlo. Colby je na trenutak zatvorio oči. Svjetlo ga je zasljepljivalo. No unatoč tome vidio je jednostavne ljestve po kojima se silazilo u rupu.

Najprije se pojavio bradati. U desnoj je ruci, kao uvijek držao sačmaricu. Za njim je išao sudac, a iza njega pokazala su se još dvojica.

Haldeman je imao na sebi za Sabinal upravo neprimjereno uredan kaput. Na uglatoj, sije-

doj glavi kočeperio se šešir. Dvojica koja su ga pratila nosila su oružje i jednostavne petrolejke. Podrumom se raspršilo žućkasto svjetlo.

Bradati je najprije prišao Stokeru, koji je bio sklupčan u kutu nedaleko od ljestava. Provjeravao je vezove.

— Sve je u redu — rekao je.

Haldeman je odmjeravao Colbya. Na Stokera se nije obazirao.

— Uzvitlali ste mnogo prašine — rekao je. — Previše za tako malo vremena. Zašto niste došli k meni i rekli mi da ste rendžer?

— Htio sam vidjeti, kako se u Sabinalu provodi zakon — odgovori Colby.

— Tako? Znači mislili ste da bih nešto promijenio kad bih znao da ste rendžer? — podsmjehivao se Haldeman. — Došli ste zbog mene, je li?

Colby nije odgovarao.

— Tko vas je poslao? Što je razlog? — pitao je Haldeman.

— Dok budem vezan, neću odgovarati na pitanja — reče Colby. — Uostalom, nemate pravo da me saslušavate.

— Hm, bojim se da niste svjesni svog položaja — uzvratila Haldeman. — U mojem ste zatvoru. Vas i vašega prijatelja optužit ću zbog umorstva.

— Umorstva?

— Da — reče Haldeman. — Mazga vašeg prijatelja ubila je mogega čovjeka. Kako ne mogu pred sud izvesti mazgu, optužujem vlasnika.

— Zaista svojevolumeno tumačenje zakona — reče Colby.

— Možda, ali u Sabinalu mir ovisi o mojoj riječi. Optužujem i vas. Za umorstvo svatko zasluži smrt.

— Niste pri zdravoj — javio se Stoker iz kuta.

Jedan od Haldemanovih pratilaca odmah mu je prišao i udario ga nogom u rebra. Stoker je zastenjao i presavio se.

— Nadam se da vam je jasno, što znači ubiti rendžera — reče Colby.

— Ubiti? — reče Haldeman i podigne obrve. — Bit ćete osuđeni i kazna će se izvršiti.

— Nemojmo okolišati, Haldemane — reče Colby, trudeći se da govori odlučnim glasom. — Odredili ste nezakonski porez. Zlostavljali ste ljude koji ga nisu plaćali. Progonili ste ih. Vješali ste ih, iako je svaki od njih imao pravo da se žali saveznom sudu, da traži pomilovanje ili ponovno suđenje. Osuđenicima ste oduzimali imovinu. Uveli ste posebne takse za rudnike. Tko je platio najviše, taj je dobio dozvolu da kopa.

— Ne znam, zašto sve to slušam — reče Haldeman, ošinuвши Colbya pogledom od kojega su ga podilazili žmarci. Bio je to pogled mesara koji odmjerava udarac. — Kad sam došao u Sabinal — rekao je zatim Haldeman — ovdje je vladao nered. Ubojstva su bila svakodnevna pojava. Kralo se. Tuklo. Varalo. Dva su šerifa birana, dva su ubijena. Treći je navrijeme po-

bjegao. Guverner je zatražio da se mora ustanoviti sud. Kandidirao sam se za suca i pobijedio sam na izborima. Znate li, koliko sudac dobiva za službu? Premalo da bi unajmio nekoliko pomoćnika, koji bi se starali o miru i redu. Rekao sam građanima Sabinala da te pogodnosti moraju plaćati i oni su to prihvatili. Uz nekoliko iznimaka, svi dobrovoljno daju svoj prilog pravdi i zakonu. Otkako sam povješao nekoliko najvećih bitanga ovdje je prilično mirno.

— Do moga je uha došla tvrdnja, kako se vješaju uglavnom oni koji imaju najizdašnije rudnike — reče Colby.

— Kleveta! — odbrusi Haldeman. — Izvanredne prilike zahtijevaju izvanredne mjere. Griješite, rendžer! Nije trebalo da dolazite ovamo. Šteta, baš je šteta!

— Ne vjerujete valjda da ćete se spasiti time što biste me ubili — reče Colby, pogledavši prodornim pogledom Haldemana. — Ako se ne vratim u Fort Davies, poslat će u Sabinal drugoga rendžera.

Haldeman slegne ramenima.

— Rušite moj sudački autoritet — rekao je. — Narugali ste se mojim ljudima. To niste smjeli učiniti. Znate, nije bilo jednostavno uvesti ovdje razumne odnose. Neću dopustiti da se uništava moj trud.

— Moguće je da se u Sabinalu varalo, kralo, i ubijalo — reče Colby. — Sada to činite vi, pa

se dakle ništa nije promijenilo. Prije se time bavila gomilica malih lopova, sada grad ima jednoga i velikoga.

— Začepit ću ti gubicu! — zaprijetio je Haldemanov pratilac, no bradati ga je zaustavio pokretom ruke.

— Mislio sam da nema smisla s vama razgovarati — nastavio je mirno Haldeman. — Vaša me značka ne zanima. U Sabinalu vrijedi samo moja riječ. S vama i vašim prijateljem postupit ću jednako kao što sam postupao s ostalim zatvorenicima. Do suđenja dobivat ćete dva put dnevno toplo jelo. Vidjet ćemo se na procesu.

— Radoznao sam, hoćete li se usuditi javno objesiti teksaškog rendžera — reče Colby.

— Zašto se ne bih usudio? — reče Haldeman i pođe prema ljestvama. — Mislite li da bi vam netko priskočio u pomoć? Sabinal se neće uzbuđivati. Gospodin Kent pobrinut će se da sve bude obavljeno brzo i bez ikakvog petljanja — reče Haldeman, pokaže rukom prema bradatome i stavi nogu na prečku.

Svi su izašli. Ulaz je zatvoren. Ponovo je zavladala tama.

— Taj je lud — reče Stoker. — Ili nikad nije bio normalan, ili je šenuo ovdje u Sabinalu.

— U svakom slučaju, sudac zna što hoće — reče Colby. — Kad budemo mrtvi bit će nam svejedno, je li neki Haldeman lud ili nije.

— Možeš li se kretati? — upita Stoker.

— Noge mi nisu vezane — odgovori Colby i privuče koljena.

Bio je napola ukočen, no mogao bi se toliko pribрати da se pomakne ili podigne.

— Možeš li se dokotrljati do mene?

— Mogu, ali trebalo bi da pričekamo hranu. Tako ćemo saznati za vrijeme posjeta.

— Nadaјmo se da Haldemanu neće pasti na pamet da nas još danas pošalje k anđelima — reče Stoker.

— Da je htio, bio bi to već uradio — reče Colby, nasloni se i opusti. — Vrag bi znao, što se roji u njegovoj glavi.

Ušutjeli su. Colby je mislio o tome, gdje je vučjak. Dok je on na slobodi, neće mirovati. O svojoj nadi Colby nije htio govoriti. Njegov četveronožni pomoćnik ipak je samo životinja. »Malco« može biti mudar, žilav i hrabar, ali što da suprotstavi puščanoj cijevi? »Malco« je sam a puščanih cijevi nekoliko.

Koliko god bio pokoleban, Colby se ipak oslanjao na moguću šansu. Klonulost koja ga je obuzela uoči sučeva dolaska ublažila se. Vraćala se snaga. Rendžerska žilavost nije mu dala da se preda. Izazivala ga je Haldemanova nadmenost i odlučnost kojom je provodio svoje zloćinske namjere.

Zaokupljen mislima, Colby je jedva čuo kako Stoker govori:

— Mračnije je valjda jedino u grobu. Ali tamo se čovjeku ništa više ne može dogoditi.

Haldeman natoči viski i rastreseno se zagleda kroz prozor u vješala. Sunce je bilo u zenitu. Napolju je bilo nesnosno vruće. U rudnicima je obustavljen posao. Čak je i mlin na južnom rubu grada mirovao.

— Rado bih vidio kako se tamo njiše — govorio je Haldeman guckajući piće. — Ako ni zbog čega, zato da mu pokažem kako je uš, obična uš. Za mene.

— Ne upuštaj se predaleko, Moses — reče Kent, koji je maločas došao u salun, noseći kožnatu torbu pod pazuhom. Lice mu je bilo ukočeno, pogled nesiguran. — Odmah sam ti rekao da je vjerojatno rendžer — dodao je.

— Beznačajno — odmahne Haldeman rukom. — Nema straha. Neću ga javno vješati. Možeš ga srediti noću i zagrnuti ga negdje zajedno s njegovim prijateljem.

— Ne — reče Kent iznenađujuće odlučno.

— Ne? — začudio se Haldeman.

— U Sabinalu smo uvijek radili što smo htjeli — nastavio je Kent. — Nikad pritom nisam bio sitničav. Ali ne mogu ubiti teksaškog rendžera. Moses, zar ne znaš pravilo da se to nikada ne čini?

— Glupost — odbrusi Haldeman. — Rendžer je samo čovjek.

— Drugi će rendžer goniti ubojicu do kraja svijeta — upozoravao je Kent. — Nikad još ni-

sam čuo da im je netko uspio pobjeći. Rendžeri ga nikad ne zaboravljaju. Uporni su poput vragova. Jednog dana jedan te stigne. Ne bih htio ostatak života provesti u bijegu u kojem nema izgleda.

— Leševi će netragom nestati — objašnjavao je Haldeman. — Jest, jednom se može pojaviti neko drugo njuškalo. Reći ćemo mu da je njegov drugar bio ovdje, da je radio svoj posao i da je otišao. Što se poslije dogodilo, o tome mi nemamo pojma. To je sve.

— Slučaj nije tako jednostavan — upozoravao je Kent. — Rendžer nije došao ovamo radi zabave.

— Znam, došao je da njuška oko mene. Pa? Kako da nam išta dokažu?

— Nažalost, lako — reče Kent. — Taj čovjek nije htio pokazati kakvu mu važnost daje srebrna zvijezda, priprijetiti i nikome ništa — reče Kent i počeo otvarati kožnatu torbu. — Čak ako ga zakopamo tisuću stopa duboko, ako ga nikada ne nađu, optužit će nas za ubojstvo. Momak je došao po guvernerovu nalogu. Dokument koji je nosio sa sobom bit će dokazom da nije mogao samo odjahati.

— Ne razumijem — reče Haldeman i odloži čašu.

— Moses, ti više nisi sudac — reče Kent izvukavši iz torbe omot s otkinutim pečatom. — Rendžer je došao da te smijeni, uhapsi i dovede u glavni lo-

gor tekosaških rendžera. Razumiješ li sada? Ne možemo ga ubiti. Ne možemo to prikriti. Ništa od tvoje priče o tome kako je rendžer jednostavno odmaglio svojim putem. Zasad nas mogu optužiti zbog iznuđivanja, zbog zloupotrebe položaja. Ali ako ubijemo rendžera, nema nam spasa.

— Tvrdit ćemo da uopće nije bio ovdje! — reče Haldeman. Probljedio je. Koraknuo je prema Kentu i istrgnuo mu omotnicu iz ruke. — Ja sam sudac! — rekao je drhtavim glasom. — Izabran sam i ne mogu biti smijenjen.

— Radi se o guverneru, čovječe! — vikao je Kent. — Prestani glupariti! Ako rendžer nestane, tražit će ga i nitko nam neće vjerovati da nije bio ovdje. U Fort Daviesu i Austinu čekaju da te dovede u lisičinama. Ako se ne vrati, nijedan sud neće sumnjati da ga imamo na savjesti. Ovo pismo potpuno mijenja situaciju.

Haldeman je izvukao pismo sa žigom Države Teksas i raširio ga. Čitao ga je potihom, mičući usnicama. Kad je bio gotov, opsovao je i razderao papir. Komadiće je bacio na pod.

— Uzalud! — reče Kent. — To nam više ne pomaže.

Haldeman je šutio. Okrenuo se, uzeo čašu i iskapio je jednim gutljajem. Kent je htio nešto reći, no bio je ušutkan pokretom ruke. Haldeman se zagledao u prozor. Poslije kratke šutnje, rekao je:

— Moramo nestati!

Kentu je laknulo.

— Htio sam upravo to predložiti — rekao je. — Što se dogodilo, dogodilo se i ne može se više mijenjati.

— Misliš li da netko u Sabinalu zna po kakvom je poslu došao rendžer? — pitao je Haldeman.

— Mislim da ne zna.

— Vrlo dobro — živnuo je Haldeman. — Prema tome, još sam sudac. Dok sam ovdje ljudi će me slušati.

— Što smjeraš?

— Ovog trenutka odlučujem da se plaća poseban porez — reče Haldeman i podigne uglatu bradu. — Stotinu dolara po glavi, u srebru. Možeš li sa svojim ljudima ubrati novac do večeri?

— Mislim da mogu, ali... — Kent se odjednom osmjehnuo. — Misliš da...

— Još ćemo jednom obrati vrhnje — prekinuo ga je Haldeman, prekriživši ruke na prsima. — Neka Sabinal plati naš odlazak. Polazimo sljedeće noći. Za tri samo dana u Meksiku. Tamo ćemo živjeti poput kraljeva.

— A rendžer?

— Ostaje tamo, gdje je. Kad mještani opaze da nas nema, pretražit će salun i obojicu će naći. Dotad ćemo steći takvu prednost da nas momak ne može ugroziti. Sjeti se da u čitavu okrug nema telegrafa.

— Zamisao nije loša — reče

Kent. — Žao mi je što sam rekao da glupiraš.

— Budi sretan što sam to prečuo — reče Haldeman i velikodušno odmahne. — Moje su zamisli uvijek dobre.

Haldemanu se odjednom vratilo raspoloženje. Pogledao je naokolo kao pijetao po dvorištu i rekao:

— Ovaj je brlog u meni imao pravog suca. Boljega nije mogao dobiti naprosto zato što boljeg nema.

— Oduvijek smo znali da ovo ovdje neće trajati dugo — reče Kent.

Haldeman kimne glavom. Kent ga pogleda s nevjericom i izađe. Sudac je prišao k prozoru. Promatrao je vješala i osjećao nešto kao sjetu. Uživao je u tome da se po njegovu nalogu izvršavaju presude. Bio je gospodar života i smrti. Moć koju je imao u Sabinalu pribavljala mu je neopisiv osjećaj zadovoljstva. U toj jazbini stvorio je svoj raj.

Pomisao da je svemu tome došao kraj i da nikad više neće postići ništa slično bila je teška, jedva pojmljiva. Na trenutke rasplamsavala se u njemu divlja srdžba. Tada bi poželio da teksaškog rendžera objesi vlastoručno jer je u njemu vidio krivca za tako nesretan razvoj stvari. Ostatak razuma jedva ga je svladavao da odmah ne pođe u podrum i da se obračuna sa zatvorenicima.

Ispunjen dubokom željom da se osveti, Haldeman je otišao u

sobu da pokupi stvari, a prije svega novac što ga je zgrnuo za proteklih mjeseci. Pritom nije bio načistu s tim, što ga više ozlojeđuje: činjenica da je izgubio mastan zalogaj ili što se raspršila moć koja mu je omogućavala da nekažnjeno ubija ljude. Sam Kent to ne bi razumio. Njemu je oduvijek bio dovoljan novac.

Tako je Haldeman sa svojim bijesom ostao sam. S Kentom nije mogao razgovarati o tome, što ga tišti. I nije htio.

IX

Kad je na zapadu sunce zašlo za brda, »Malco« se išuljao iz zaklona i krenuo prerijom. Išao je tiho poput sjene. Bio je oprezan. Progonitelji se nisu pojavljivali. Više ih se nije niti bojao. Ako je bio nadmoćan po bijelom danu, sada je još nadmoćniji. Noć je njegov prijatelj.

Kad je od umirućega dana na nebu ostao samo slabašan bakreni odsjaj, »Malco« se privukao Sabinalu.

Dan je iskoristio da se odmori. Sada je u mišićima i udovima imao divlju snagu. Želju da se bori osjećao je kao bockave žmarce. Došlo je vrijeme njegova oružja.

Na rubu grada protegnuo se i još je jednom olabavio zglobove. Neko je vrijeme promatrao rasuta svjetla petrolejki, baklji i ognjišta. Tada je krenuo.

Išao je brzo, ali ne popuštajući u budnosti. Brzo je stigao do izduženoga zdanja u koje je od-

vučen Ben Colby. Obišao ga je. Posvuda je vladala tišina. Propevši se na stražnje noge, »Malco« je zavirio u salun. U velikoj prostoriji bilo je mnogo stolova i stolica. Svjetlo nije gorjelo, no on je znao da unutra ima ljudi. Njušio ih je.

Obilazeći kuću po drugi put, naišao je na Colbyev miris. Spustivši njušku, pretraživao je tlo. Bio je siguran da je i Stoker s Colbyem.

Trag je vodio do stražnjih vrata. Bila su zatvorena, no kroz malu rešku probijalo se tračak svjetla. Čuli su se ljudski glasovi. Bili su to njegovi neprijatelji. »Malco« je htio zarežati, no suzdržavao se. Počeo je pretraživati zidove. Iznenada je Colbyev i Stokerov miris postao tako jak da se »Malco« nehotice stresao.

Ispod grubih dasaka morao je biti otvor. Ispod toga poklopca s rdavim željeznim okovom morala je biti neka prostorija. Osjećala se hladnoća i memljivost.

»Malco« počeo prednjim šapama grepsti po rubovima dasaka. Trud bijaše uzaludan. Daske su bile prečvrste da bi ih rastavio pandžama. Pokušao je iskapati zemlju. Međutim, tlo je bilo tvrdo i kamenito. Poslije nekoliko minuta grčevitoga kopanja šape su bile bolne. »Malco« je shvatio da na taj način neće doći do cilja.

Obuzeo ga je očaj. Bio je potpuno siguran da se negdje ispod toga poklopca nalaze Col-

by i Stoker, ali on ne može k njima.

Nemir je gonio psa. Zalijetao se u taj prokleti poklopac. Ništa se nije mijenjalo. Sve je bilo uzalud.

Od bijesa počeo je skvičati. Ušutkali su ga muškarački glasovi koji su se približavali. »Malco« je odmah šmugnuo u zaklon iza nagomilanih sanduka. Čekao je.

Kod stražnjih vrata pojavili su se ljudi koje bi »Malco« najradije odmah napao. Ali čekao je, ne pomaknuvši niti nogu. Kad su ljudi prošli pored njega, izvukao se na glavnu ulicu. Iz nekih je kuća dopirala galama. Malo je tko bio napolju. Većina tih bila je pijana. Nitko se nije obazirao na sjenu koja je promicala ulicom.

Tako je »Malco« stigao do staje u kojoj su bili »Cloud« i »Honey«. Bio je prisutan kad su ih Colby i Stoker doveli.

Na ulazu u dvorište »Malco« je zastao. To je ponovio također na stajskim vratima. Konji su se uznemirili. »Malco« se na to nije osvrtao. Motrio je dvojicu ljudi u prolazu između pregrada-ka.

— Ždrijepca vodimo sa sobom — govorio je jedan. — Prokletu mazgetinu ustrijelit ćemo, iako bih je najradije raskomadao sjekirama.

— Sjekira bi morala imati prokleta dugu dršku — reče drugi. — Gadura bi te mogla dohvatiti. Ali što se ždrijepca tiče, nije čudno što je sudac polu-

dio za njim. Volio bih jednom imati takvoga konja.

»Malco« nije razumio razgovor. Kad je jedan od momaka podigao pušku i okrenuo je prema »Honey«, skočio je. Naletio je na čovjeka svom težinom tijela i odbacio ga prema pregratku. Napadnuti je kriknuo. »Honey« je već izbacila kopita. Momka koji ju je htio ustrijeliti dohvatila je po glavi. Pao je bez glasa i ostao ležati. Na čelu se vidjela rasječena rana.

»Malco« se okrenuo i napao je drugoga stražara. Iskoristio je njegovo zaprepaštenje. Momak očito nije vjerovao svojim očima i ukočeno je buljio u drugu na podu.

Pod »Malcovim« naletom zanio se i pao je na leđa. Oštri pasji zubi zarili su se u njegovo desno rame. Iz grla je izbilo čudno krkljanje. Čovjek se trgnuo i pokušao se spasiti kotrljanjem. »Malcovo« režanje probijalo mu je bubnjiće.

Kad je »Malco« koraknuo na-
trag, očajnik se pridigao i izjurio je iz staje.

»Malco« se na njega više nije osvrtao. Najprije je skočio u »Cloudov« pregradak i pregri-
zao je uzicu. »Cloud« je zadovoljno frktao i lako je gurnuo prijatelja gubicom. Potom je prešao k »Honey« i začas ju je oslobodio. Tihom glasom i pokretom pozvao ju je da ga slijedi.

Pas je pošao prema stajskim vratima. »Cloud« i »Honey« krenuli su za njim.

Na vratima »Malco« je od-

skoćio. Nanjušio je dvojicu sučevih ljudi. Njihovi su ga mirisi izluđivali. Upamtio ih je kad je morao bježati iz grada i kad su ga progonili. Raspoznao bi ih među desecima drugih. I nijedan ga ne bi tako razdraživao.

Iz iskešene gubice prijetili su snažni koljači. Na mjesecini se činilo kao da su od slonovače.

Zaskoćio je pridošlu dvojicu tako nenadano i silovito da im oružje nije koristilo. Napao je poput munje. Jednoga je oborio. Pritom je i sam pao na leđa, no odmah se okrenuo i u trenu je bio na nogama.

Drugi također nije stigao podići pušku. »Malco« ga je ugrizao prije negoli se snašao. Čovjek se derao od boli i straha.

»Cloud« je već galopirao preko dvorišta. Preko onoga koji se pridizao prešao je kao preko balvana. »Honey« ga je pratila uzdignuta repa.

»Malco« je prekinuo borbu. Zalajao je i pojurio u obližnju sporednu ulicu. »Cloud« i »Honey« trčali su za njim. Nekoliko trenutaka kasnije nestali su u mraku.

* * *

Moses Haldeman stajao je na pragu stražnjih vrata svoga saluna i tu je dočekao dolazak Sama Kenta i njegovih ljudi. Pokraj nogu ležala je olinjala torba i nagnječen kovčeg. Opažalo se da o desnom boku ima revolver. Dugo ga nije nosio. Opaslač s municijom smetao mu je jer na nj nije bio naviknut.

Trojica pridošlih šepala su. Četvrtoga su morali podupirati. — Dovraga, što se dogodilo? — pitao je Haldeman neraspoloženo.

— Tiše! — reče Kent malko drhtavih glasom.

Ljudi su vodili sa sobom osedlane konje.

— Gdje je ždrijebac? — pitao je Haldeman idući pogledom od jednog do drugoga.

Momak koji nije mogao sam hodati imao je na čelu gadnu ranu. Drugomu je krvarilo rame. Ukočeno lice bilo je blijedo poput vapna.

— Vučjak je u gradu — reče Kent.

— Nije li mi rečeno da je pobjegao? — reče Haldeman.

— Vratio se — reče Kent. — Proklet bio! Došao je u staju i oslobodio je ždrijepca i mazgu.

— Poludio si, Same. Džukela je, kažeš...

— Znam ja o čemu govorim. Džukela! Pregrizao je uzice. Napao je Neda i Hanka. Hank može biti sretan što ga mazga nije ubila. Bill i Kent napadnuti su napolju. Jesi li spremio stvari?

— Jesam, ali ne idem nikamo bez ždrijepca — reče Haldeman. — Ta je životinja vrijedna čitav imetak. Meksikanci su znalci konja. Jagmit će se...

— Zaboravi toga konja — reče Kent odlučno. — Moramo odmah krenuti. Što misliš, kako je išla naplata novoga nameta. Da im nismo prije utjerali strah u kosti, gamad bi nas napala. Ako opaze da se povlačimo, ne

jamčim ni za što. Sumnjičavi su zbog toga što salun danas nije bio otvoren. Ako ustanove da moramo bježati, imamo ih za vratom. Ne smijemo gubiti vrijeme. Varaš se ako misliš da ćemo sada po Sabinalu loviti konja.

Kent se okrenuo i bacio se u sedlo. Činilo se da će Haldeman eksplodirati. Iz crvenoga lica htjele su mu ispasti oči. Prsa su se nadimala kao mijeh.

Neko je vrijeme Haldeman stajao u mjestu bez riječi. Zatim je podigao ramena i krenuo prema konju. Pričvrstio je prtljagu i uzjahao.

— Ovaj bih brlog najradije zapalio — rekao je i pognao konja.

Uzjahali su i ostali. Kad su napuštali Sabinal, bilo ih je sedam. Kent je jahao na čelu. Odmah iza njega bio je Haldeman.

Nitko nije izustio niti riječ.

Kent se nekoliko put osvrnuo, no bio je siguran da nitko nije opazio povlačenje.

Kad je jahače od Sabinala dijelilo nekoliko brežuljaka, skrenuli su prema jugu.

Noć bijaše mlačna. S jugoistoka pirkao je slab povjetarac. Mjesečina je bila slaba. Nekoliko je zvijezda treperilo u dubini neba. Uznemirena ptica poletjela je iznad prerije i ustremila se prema sjenovitoj šikari.

Jahači su požurivali konje. Kolona se oduljila.

Iza njihovih leđa, u krčmama Sabinala, ljudi su pili i galamili, ali jahači to više nisu čuli.

* * *

»Malco« je vidio kako ljudi odlaze i bi mu žao. Vratio se da zapodjene borbu, da iskali bijes koji se gomilao otkako su ga htjeli ustrijeliti.

Jahači su odmicali, no »Malco« je osjećao da će se još sresti s njima. Ali najprije mora naći Colbya.

Colby! Što brže do Colbya!

»Malco« je potražio poklopac, koji je uzalud pokušavao odgurnuti. Njušio je Colbyev i Stokerov trag i sve je drugo zaboravio. Kao i prvi put, bio je uzbuđen. Nije ponovo grebao. Podigao je glavu i dao se u pozivni lavež.

Iza daščara pojavili su se »Cloud« i »Honey«. S njihove oglavine visjele su pregrizene uziце. »Malco« pogleda »Clouda«, poče prigušeno tuliti i strugati pandžama po daskama, vrteći se oko toga podrumskog zopora.

Ždrijebac poče frktati i plesati oko njega. Najprije je podigao svoju lijepu glavu, zatim ju je spustio i gurnuo »Malca« kao da ga hoće maknuti s puta.

»Malco« korakne u stranu. »Cloud« se okrenuo. Dok je »Honey« srdito kesila zube, »Cloud« je stražnjim nogama svom snagom udario u poklopac. Poslije drugoga udarca rdavi se okov počeo odvajati od drveta.

»Cloud« se ritnuo ponovo. Praskalo je tako da se moralo nadaleko čuti.

Na ušću pokrajne ulice poja-

vio se neki čovjek. »Malco« je zarežao i pošao prema njemu. Namjernik je smjesta dao petama vjetra.

»Cloud« je divlje udarao. Kad bi udario po sredini poklopca, tutnjalo je kao da netko batom razvaljuje bure. Daske su bile jako izgrebane, no trebalo je da se uloži još podosta truda prije negoli je otpao željezni zasun i negoli se sve raspadne.

»Cloud« je pobjedonosno rzao. »Honey« je odgovorila jednako gromoglasno. Pas je prišao bliže. »Cloud« se maknuo plesnim korakom dok »Malco« izduži glavu iznad otvora i zalaže. Oči su mu bile nalik na žeravicu.

— »Malco«! — javio se Colby.

»Malco« se ponovo oglasio. Srce mu je uzbuđeno tuklo. Skočio je bez oklijevanja. Pao je na noge i to je ublažilo udarac. Mašući repom pošao je prema Colbyu. Zamalo ga je prevrnuo kad ga je vlažnim jezikom počeo lizati po licu.

— »Malco«, vražji »Malco«! Dobar pas! Ti si pravi drug! — govorio je uzbuđeno Colby. — Bravo, »Malco«!

Stoker se s mukom privlačio bliže. Stezalo mu se grlo. Bio je zadovoljan što se u tami ne vidi kako mu se vlaže oči.

»Malco« je položio prednje noge na Colbyeva ramena. Gurkao ga je i njuškao. Zatim se oprezno spustio niz tijelo i spretno je pregrizao kožnatu uzicu.

Colby je podigao oslobodene ruke. U zglobovima su ga boc-

kale iglice. Osjećaj je bio neugodan ali poznat, dobar znak. Prokrvljavanje se poboljšavalo. Žile su se širile. Colby se na sve to gotovo i nije obazirao. Zagrlio je »Malca« i čvrsto ga stegnuo uza se, zagnjurivši lice u gusto pasje krzno. »Malco« je cvilkao. Bili su to glasovi pravoga zadovoljstva.

— Kad se vas dvojica dosita naljubite — javio se Stoker — možda bi koji bio tako ljubazan da me odveže. Uživam u ovakvom položaju, ali bilo bi vrijeme da se protegnem.

Kroz podrumski otvor dopirao je trubež mazge. »Honey« se potrudila da uistinu glasno iskaže svoje osjećaje.

— Evo me, medena! — povikao je Stoker. — Sad ćemo se mi ljubiti.

Colby je prišao i otpetljivao je uzlove na prijateljevim vezovima.

Stoker je sjedeći trljao ruke. Ustao je tromim pokretima. »Malco« je skakutao oko obojice. Njega nije smetao mrak koji je mjesečina samo malko razrijedila.

Stoker pogleda u svijetao otvor i reče:

— Lupnjavu je moralo čuti barem pola Sabinala. Što se gore događa?

— To ćemo odmah saznati — odgovori Colby i počeo namještati ljestve.

— Možda nam je napolju pripremljen doček — progunda Stoker. — Postali smo miljenici ovoga grada.

Colby je šutio. Stajao je ispod otvora ispruženih ruku, što je za »Malca« bio znak da mu skoči u naručje. Stegnuvši ga čvrsto, Colby se počeo penjati. Pri vrhu je zastao i pustio ga da izađe. Zatim je oprezno provirio iz rupe.

Ugledao je »Clouda« i »Honey«, inače nigdje nije bilo nikoga.

Vučjak se raskoračio pokraj otvora i zadovoljno je mahao repom. Colby bijaše uvjeren da u njegovim očima vidi ponos. Na trenutak mu se steglo grlo. Usta postadoše suha. Kad se izvukao, čučnuo je pored psa i pogladio ga je po glavi.

— »Malco« — govorio je — ti bi mogao skidati zvijezde s neba!

»Malco« ga je gurnuo glavom i obliznuo ga je po obrazu.

Colby se uspravio i prišao je »Cloudu«. Potapšao ga je po vratu i pogladio po grivi. Kad se sagnuo da mu pregleda stražnja kopita, pojavio se Stoker.

»Honey« je odmah pošla prema njemu. Pozdravila ga je tako srdačno da je Stoker zamalo ponovo završio u podrumu. Izbjegavši pad, naslonio se na zid saluna i počeo je poravnavati odjeću.

»Malco« se oglasio s južnoga ugla. Dozivao je. Colby je prišao bliže. Bio je oprezan. U radosti poslije oslobađanja bio se previše opustio. Sada se napetost vraćala. Opasnost niti izdaleka nije minula. Osim toga, Colby nije uspijevaao protumačiti či-

njenicu da se dotle ništa nije dogodilo.

Kad je »Cloud« razbijao podrumaska vratašca, to je morao čuti cijeli Sabinal. Ipak, nitko se nije pojavio. Nitko nije pokušao da išta poduzme, pa niti to da zaviri ili uđe u podrum. Dočeka na koji je smjerao Stoker također nije bilo. Gdje je Halde-
man? Gdje je bradati sa svojim ljudima?

Nešto se u međuvremenu moralo promijeniti. Colby proviri iza ugla. Bio je bez ikakva oružja i loše se osjećao. Što je mogao poduzeti goloruk?

»Malco« je stajao pokraj gospodarovih nogu.

Colby se spusti na koljeno. Kad je čuo Stokerov glas, mahnuo mu je da ušuti.

Tada se počeo privlačiti stražnjim vratima. Nigdje nije bilo svjetla, što je jako podjarivalo Colbyev nemir i povećavalo nesigurnost.

»Malco« se potihoglasao. Colby mu položi ruku na leđa. No čim su stigli do vrata, pas ih je gurnuo gubicom. Nisu bila zaključana. Bila su samo pritvorena.

Colbyu se ote tih fićuk. Gurnuo je vrata dalje. Pas je zakoračio preko praga.

Ništa se nije događalo. Colby je pažljivo promatrao psa, no nije bilo znaka blize opasnosti. »Malco« bi je sigurno osjetio.

Colby se uspravi i uđe u kuću. Osjećao se vonj rashlađenoga duhanskog dima i jeftinih pijaćnih splačina.

Posvuda je vladao mir. Colby više nije sumnjao da je kuća napuštena.

Polako je tapkao kroz mrak. Pas se držao lijeve noge. U drugoj prostoriji Colby je ugledao svijetlu točkicu. Oprezno je išao prema njoj. Udario je u rub stola. Napipao je petrolejku i brzo ju je pripalio.

Pri toplom žućkastom svjetlu Colby je vidio što mu je s praga upalo u oči. U pepeljari je bio opušak cigare i još je pomalo tinjao. Cigara bijaše skupa.

Sve je ukazivalo na to da je kuća napuštena u velikoj žurbi. Ormar je ostao otvoren. Na škrinji podignut poklopac, a u kutu par iznošenih cipela. Na komodi razbijen tanjur.

Jednostavan krevet, prekriven starim pokrivačem, djelovao je kao da će se vlasnik odmah vratiti. Ali Colby bijaše uvjeren da se to neće dogoditi. Sudač je pobjegao.

Colbyevu pažnju privukao je šum na vratima. »Malco« je mirovao pokraj kreveta.

Pojavio se Stoker. Stari momak nabio je konjički šešir duboko na čelo i ogledavao se naokolo.

— Ptičice su odletjele, ha?

— Tako se čini.

— Misliš li da će se vratiti?

— Neće.

— Ipak — počeska se Stoker iza uha — Haldeman se osjećao vraški sigurnim. To nije bila gluma.

— Siguran sam da se kod nas u podrumu nije pretvarao

— reče Colby. — Nešto se moralo dogoditi.

— Posvuda vlada mir. Pogledao sam niz glavnu ulicu. Ništa mi nije upalo u oči.

Colby uze petrolejku. Pošli su u salun. Tu je također sve djelovalo tako kao da je vlasnik samo nakratko izašao. Naokolo su bile upotrijebljene čaše. Jako se osjećao viski. Jedna je boca bila prevrnutu i piće je isteklo.

— Tamo je nešto — reče Colby, prođe pokraj Stokera i sag-ne se.

Podigao je nekoliko komadića papira i prinio ih k svjetlu. Pogledavši ih, polako se okrenuo.

— Nešto važno? — pitao je Stoker.

— Aha — reče Colby i stavi petrolejku na stol. — Guvernerovo pismo s punomoći za Haldemanovo hapšenje.

— Znači da su pretražili našu prtljagu.

— I shvatili su da nemaju šanse. Zato nas nisu pobili. Haldeman je vidio da mu to ne bi pomoglo. U tom sam ga pogledu zamalo krivo prosudio.

Colby prijeđe preko točionice i otvori sporedna vrata. Pred njim bila je dugačka soba s nekoliko jednostavnih kreveta. Tu su spavali sučevi pomoćnici. Na stolu je bio njegov i Stokerov remen za revolver. Pokupio ih je i vratio se k Stokeru. Opasali su se.

— Donesi naše stvari iz hotela — reče Colby i pođe napolje.

»Malco« ga je dočekaio ma-
hanjem repa.

— Klipani nemaju osobito
veliku prednost — reče Stoker.

— Nemaju. Vjerojatno se ho-
će dočepati Meksika. Stići ćemo
ih — reče Colby i pođe prema
životinjama. — Donijet ću sedla
— rekao je.

Stoker je požurio prema ho-
telu. Colby je poveo »Honey« i
»Clouda« prema staji. »Malco«
ga je pratio u stopu.

Iza hrpe sijena pojavio se
stajski momak. Kad je ugledao
rendžera, razrogačio je oči. Us-
nice su se pokretale ali glasa ni-
je bilo.

— Zatvori usta, mladiću —
reče Colby — jer ćeš inače pro-
gutati previše zraka.

— Ali, gospodine... rendže-
ru...

— Pokušaj obrnutim redom
— šalio se Colby dok je skidao
sedla s klina.

Momak je nijemo tresao gla-
vom. Hodao je poput mjesečara.

Colby osedla »Clouda«, za-
tim »Honey«. Momak ga je još
promatrao. Colby mu se os-
mjehne i pruži mu srebrni do-
lar. Uzeo ga je naviknutom
kretnjom.

— Oprostite, rendžer... — za-
muckivao je.

— Što, mladiću? — reče Col-
by. — Nisi mi ništa učinio.

— Kad su..., ovaj..., morao
sam otići. Gospodin Kent je re-
kao...

— Onaj s crnom bradom?

— Da.

— Ne boj se, mladiću — reče

Colby — Kent i Haldeman us-
koro će biti tamo gdje im je
mjesto. Nitko se u Sabinalu ne
mora više plašiti. Pobjegli su.

— Pobjegli? — čudio se mo-
mak.

— Tako je — potvrdi Colby,
zatežući sedleno remenje.

Mladić bojažljivo pogleda
psa i reče:

— Danas poslijepodne hoda-
li su nackolo i naplaćivali nov
porez.

— Skupljali su poputbinu —
reče Colby.

Mladić je zamišljeno šutio.

Pojavio se Stoker s torbama i
puškama.

— Haldeman je još jednom
udario nov namet, Stoker — re-
če Colby i baci se na ždrijepče-
va leđa. — Taj bi u paklu opljač-
kao Lucifera.

Torbe su bile privezane. Mla-
dić se nije micao s mjesta.

— Reći ljudima da su nasa-
marení — dobaci mu Colby.
Haldeman nije više sudac. Gu-
verner ga je razriješio dužnosti.

— Prokletnik je ipak stigao
pokupiti glavarinu — mrštio se
Stoker.

— I to će mu prisjesti — reče
Colby.

Stoker se popeo na »Honey«.
Colby udari dlanom po sedle-
noj jabuci i »Malco« se vinuo k
njemu.

Stajski momak ponovo razja-
pi usta. Colby dodirne rukom
šešir i koljenima pogna »Clou-
da«.

Prijatelji su pojahali glav-
nom ulicom Sabinala. Iza Hal-

demanova saluna skrenuli su prema jugu.

— Lukavac je izabrao mjesto na rubu grada — reče Stoker. — Kao da je znao...

— Računao je s tim da će jednom morati odmagliti — dobaci Colby.

Jahali su prema obrežju koje je okruživalo Sabinal. Kad su začuli galamu iza leđa, stali su i okrenuli se.

U Sabinalu su se posvuda pojavljivala svjetla. Sa svjetiljkama i bakljama u ruci ljudi su žurili prema zapadnom izlazu iz grada. Neki su bili samo na pola odjeveni.

Pred Haldemanovom kućom zbila se poprilična gomila. Neki su počeli ulaziti u salun.

Buka bijaše sve jača. Tada su se pojavili plameni jezici.

— Šteta je što Haldeman nije s nama — reče Colby. — Ništa se ne raspada tako brzo kao ono što je sazdano na strahu i sili.

— Moramo mu priuštiti drugi dio lekcije — reče Stoker.

— Moramo — reče Colby, pogna »Clouda« i pridrži »Malca«.

Sve su brže jahali u noć. Sabinal je iza njih potonuo u tami. Posvuda naokolo vladala je tišina.

X

Moses Haldeman zgurio se u sedlu. Podigao je ovratnik kaputa i uvukao glavu među ramena. Lice mu je bilo izgužvanije negoli inače, bez traga po-

nosa kakav je pokazivao prigodom nastupa u Sabinalu. Djelovao je neispavano i zimogrozno. Na dugom putu sav se zaprašio. Više se nije niti otirao.

Na istoku se pojavilo predjurtarne sivilo.

Svi su jahači bili premoreni, ali nitko se nije žalio. Nikomu nije baš bilo do razgovora.

Čovjek kojega je izgrizao »Malco« djelovao je vrlo loše. Satima ga je već mučila groznica. Upale obraze orosio je znoj, na kojem se lijepila prašina. Jednostavan povoj na desnom ramenu bio je prokrvavljen. Ruka je bespomoćno visjela niz tijelo.

Sam Kent skrenuo je konja tako da bude bliže Haldemanu. Haldeman je pridigao glavu i tupo pogledao svoga pomoćnika.

— Moramo zastati — reče Kent. Konjima je potrebno mirovanje. Moramo ih napojiti. Ljudi također neće dugo izdržati.

— U Meksiku ćemo imati vremena za odmor — uzvрати Haldeman hladnim glasom.

— Dovoljno smo daleko od Sabinala i ništa nam se više ne može dogoditi — tvrdio je Kent.

— Moj osjećaj je sasvim drukčiji — reče Haldeman. — Slutnje su loše.

Tromom kretnjom Haldeman protrlja neobrijanu bradu.

— Idemo dalje! — rekao je.

— Dovraga — negodovao je Kent — najprije si htio ostati u Sabinalu, a sada požuruješ.

— Uvijek sam se pouzdavao u svoje osjećaje — mrmljao je Haldeman mrzovoljno.

Poslije odulje šutnje, rekao je:

— Trebalo je da ubijemo rendžera!

— Prestani s tim — negodovao je Kent. — Ili se vrati i dovrši to.

Haldemana očito nije smetao Kentov povišeni ton.

— Prekasno — rekao je kratko.

— Pred nama je još osamdeset milja — nastavio je Kent. — Možda devedeset. Stići ćemo za dva dana.

— Ako sada nastavimo put.

— Na najbližoj farmi moramo stati i opskrbiti se.

Kent se počeo smješhati.

— Za ljude u okrugu ti si još sudac — rekao je.

— Obojica znamo da nisam — promrmljao je Haldeman.

— Mi znamo, da, ali nećemo to valjda trubiti naokolo. Znali smo to i u Sabinalu, pa smo još jednom obrali vrhnje.

Iznenadivala je Haldemanova ravnodušnost. Jahao je dalje. Poslije izvjesnoga vremena promrsio je:

— Što se mene tiče...

Danilo se. Bilo je hladno. Vidljivost se brzo poboljšavala. U ravnici se ukazao mali ranč.

— Glavu gore, Moses! — reče Kent. — Neka ljudi u tebi vide suca.

Haldeman je nešto promrsio. Spustio je ovratnik i poravnao

šešir. Poslije toga nitko nije progovorio riječ.

Iz dimnjaka kuljao je dim. Vrata kuće bila su otvorena. Kod staje se pojavio zdepast muškarac s kablom u ruci. Vraćao se s muzenja krava.

— Dobro jutro — pozdravi Kent.

Rančer nije odgovarao. Nepovjerljivim pogledom promatrao je došljake i škiljio prema kući.

— Nećeš pozdraviti okružnog suca? — obrecnu se Kent i pokazao rukom prema Haldemanu.

Rančer je problijedio.

Na kućnim vratima pojavila se punašna žena jakih bokova, glatko začesljane kose.

— Dobro jutro, gospodo — reče Haldeman.

Njegov je glas ponovo bio krepak. Podigavši šešir, rekao je:

— U malom smo obilasku. U Sabinalu ima mnogo posla, ali okolica se ne smije zanemariti.

— To vam se ne bi moglo predbaciti — reče rančer kao da cijedi mlijeko. — Došli ste u naplatu, suče

— Kakav je to način? — otrešao se Kent.

— Čuli smo da se svaki čas plaćaju novi porezi — reče rančer. — Nadali smo se da ćemo doći na red.

Rančer je odložio posudu i obrisao dlanove o hlače.

— Vaš je ranč prilično daleko — rekao je Haldeman. — Ali nismo vas zaboravili.

— Vidim — reče rančer i pre-križi ruke na prsima. — Kod nas nema posla za suca. Svako radi svoj posao i nitko nikomu ne zadaje brige. Ne opterećujemo vlasti. Sud nam nije potreban.

— Odredbe suca Haldemana vrijede za čitav okrug, bez iznimke — reče Kent. — Ali o tome ćemo poslije. Sada nam je potrebna voda za konje, krmivo i doručak za nas. Dugo smo u sedlima.

— Nitko vas nije zvao, nitko vas nije silio da se tako trudite — reče rančer i prkosno zabaci glavu.

— Sluge smo zakona! Zakon traži poslušnost! Od svih! — zagrmi Haldeman i podboči se rukom. Nema iznimke! Niti za mene, makar sam sudac!

— Otkako je nekoliko ludaka u Sabinalu našlo srebro, nisam bio tamo — reče rančer. — S tim brlogom neću imati veze. Čuo sam za novoga suca, ali vidio ga nisam. Tko mi jamči da ste vi taj?

— Dosta! — podviknuo je Kent. — Zakon je zakon, jednak za sve.

Na njegov znak dvojica su sjahala. Priskočili su k rančeru prije negoli je uspio pobjeći i uhvatili ga s jedne i druge strane. Žena je s vrata počela vikati.

— Čist slučaj opiranja vlasti! — derao se Kent.

— Tko udovoljava zakonskim obvezama, ne mora se bojati — govorio je Haldeman. — Sami sebi stvarate neprilike,

čovječe! Za vrijeme doručka razmislit ću o primjerenoj presudi. Dotle ga zatvorite u staju! — zapovijedio je ljudima.

— Ostavite ga u miru! — vikala je žena.

— Ne bojte se gospodo — dobacio je Haldeman. — Mi samo zastupamo zakon. Dok sam ja sudac, nikomu neće biti nanesena nepravda.

— Čuli smo kako dijelite pravdu — dobacio je rančer.

Otimao se, no udarac u slabine oborio ga je na koljena. Jahači su ga vukli prema staji, iz koje je maločas bio izašao.

Haldeman polako spuzne sa sedla.

— Predlažem da sada doručkujemo — rekao je. — Ili ćete se i vi opirati, gospodo?

Uzdignute glave Haldeman pođe prema kući. Žena se preplašeno maknula s praga.

Haldeman se okrene prema Kentu.

— Pretražite kuću! — reče Kent.

— Komedijska mi je dojadila — promrsi Haldeman.

— U Sabinalu si u njoj nastupao dan za danom.

— Bilo je to nešto drugo — umorno će Haldeman.

— Zašto da usput ne pokupimo što se može?

— Zato što su džepovi puni i valja s tim požutiti prijeko. Ne bi htio da nas taj prokleti rendžer stigne i da me izvedu pred ljude, koji... Hm, a ti? Što misliš, kako bismo se proveli?

— Klonuo si — reče Kent. —

Ne vjeruješ više u svoju sretnu zvijezdu.

— Zvijezde su daleko. I gase se.

— U Meksiku ćemo se svemu smijati — reče Kent.

Razgovor se prekinuo.

Poslije kratke šutnje ušli su u kuću.

* * *

»Malco« je našao trag i počeo je to pokazivati Colbyu i Stokeru. Bio je nestrpljiv i požurivao ih je. Trčkarao je ispred njih i njuškao po tlu.

Colby i Stoker jahali su ravnomjernom brzinom. Nisu htjeli premarati životinje. Znali su da je »Malco« najizdržljiviji, kao i to da će ostati na tragu.

Noću su samo jednom na kratko zastali da se odmore. Bili su sigurni da bjegunci ne mogu odmagliti predaleko. I oni su morali dati konjima predah.

— Čini mi se da se Halde-
man osjeća sigurnim — reče
Staker kad pljačka i u bijegu
prema granici, kad nastupa
kao sudac i određuje svoje na-
mete.

— Kupi što može — reče Col-
by. — Izluđuje ga svjetlucanje
novca, srebra i zlata. Pred tim
gubi pamet. Udavit će ga pohle-
pa. Past će kao ptica pod vlasti-
to gnijezdo.

»Malco« je trčao ispred njih. Na jednoj uzvišici počeo je dozi-
vati. Colby izvadi dalekozor,
podesi ga i pogleda što je »Mal-
co« mogao vidjeti.

— Eno ih! — rekao je.

Stoker je također pogledao
kroz dalekozor. Spustivši ga,
rekao je:

— Najviše tri milje. Spori su.
Vuku se kao puževi.

— Krtice! — reče Colby i
spremi dalekozor. — Gdje se
god nađu, ruju. Jesi li vidio ko-
nje? Premoreni su.

— Vidio sam da su sedmori-
ca — reče Stoker. — Čini mi se
da jednomu nije dobro.

Colby se nasloni na sedlenu
jabuku. Grickao je donju usni-
cu, ne obazirući se na »Malco-
vo« požurivanje.

— Sjahat ćemo — rekao je —
i pričekati.

— Što?

— Čekat ćemo — ponovi Col-
by. — Pojavimo li se sada, doći
će do pucnjave. U pucnjavi se
svašta može dogoditi. Zašto da
se izlažemo opasnosti? Zašto da
ih ne pokupimo kad budu od
umora padali s konja? Predah
nam ne može štetiti.

Colby spuzne sa sedla. Sto-
ker ga je začuđeno promatrao.
Slegnuvši ramenima, sjahao je i
on.

»Malco« je bio razočaran.
Colby ga je iznenadio.

Poslijepodneвно sunce nije
gubilo snagu. Vrućina nije po-
puštala. Colby se opružio u tra-
vi i povremeno pogledavao
kroz dalekozor. Stoker se privu-
kao k njemu, držeći u ruci svoju
pušku koju je prije pažljivo na-
punio.

— Kakve su novosti? — pitao
je.

— Imao si pravo — reče Col-

by. — Sjahali su i legli. Rekao sam ti da su premoreni. Sada je prilika da im pridemo. Popadali su kao kruške. Nema straže. Precijenili su se.

Stoker je podigao dugu pušku k ramenu i počeo je nišaniti. Vidjelo se da je zadovoljan.

— Bradonja je na mušici rekao je. — Razdaljina nije veća od sedamsto jardi. Uopće nisu opazili da smo im za petama.

Colby se ogleda za »Malcom«. Pas je stajao pokraj »Clouda« i »Honey«. Bio je dovoljan mig da pride bliže.

— Konji, »Malco«! — reče Colby, položivši desnu ruku na »Malcov« vrat. — Vidiš li konje? Tjeraj ih! Hajde, »Malco«!

»Malco« je potihio cvilkao, promatrajući Colbya velikim pametnim očima. Kad ga je Colby potapšao, sunuo je u visoku travu i nestao s vida.

— Nadam se da je razumio što hoćeš — reče Stoker.

— »Malco« razumije svaku moju riječ uzvрати ponosno Colby, pridje »Cloud« i čučne pored njegove noge.

»Malco« se nije vidio u travi. Colby ga je otkrio kad je projurio plešivim mjestom. Srce mu je počelo jače kucati. U nekim trenucima činilo mu se da će probiti grudi. Hoće li »Malco« uspjeti? Colby se nije usudio pomišljati na to, što će se dogoditi ako netko od Haldemanovih ljudi prerano otkrije psa. Tada bi mogao pomoći jedino Stoker svojom puškom.

Sve što je vidio dalekozorom

govorilo je o tome da su Haldeman i njegovi ljudi nasmrt izmoreni. On i Stoker nisu, doduše, također dugo spavali, ali u podrumskom zatvoru nije im preostalo drugo nego da miruju.

Colby pokušava pogadati sučeve misli i osjećaje. Bit će da ga je grdno pogodilo rušenje vlasti koju je prigrabio i učvršćivao surovošću kojoj drugi nisu bili dorasli, pred kojom su bili nemoćni. Odluka da bježi sigurno ga je uzdrmala. Colby je vjerovao da je sve to Haldemana moralo dobrano naćeti, ili ga je možda čak slomilo. Na njegovim se ljudima jasno opažala tupost.

Colby ponovo uzme dalekozor. Stotinjak koraka daleko od logora otkrio je »Malca«. Još ga nisu opazili. Haldeman se opružio u travi. Lako ga je prepoznao po crnom kaputu. Nedaleko od njega čučao je Sam Kent. Gledao je prema jugu. Šešir je spustio duboko na čelo. Možda je zadrijemao? Pokraj njega ležao je čovjek koji je očito bolestan, što je Stoker već bio primijetio. Njegov mu je drugar rupcem brisao čelo.

Preostala trojica bila su zaoкупljena potpaljivanjem male vatre.

Nitko od razbojnika nije računao s tim da bi potjera mogla biti tako blizu. Nitko nije stražario, nitko se nije osvrtao naokolo.

»Malco« se približio konjima. Životinje su bile poredane duž

između kolaca zategnutoga užeta. Sa zadovoljstvom je Colby ustanovio da jedino Sam Kent ima u rukama pušku. Drugi su svoje ostavili na sedlima.

Umorne životinje čupkale su travu. »Malco« kao da je znao da ne mora lajati ili režati. Ne navikli konji uznemire se čim nanjuše poluvuka.

Konji su najprije nemirno lamatali glavama. Zatim su počele rzati i toptati kopitima. Kad je »Malco« počeo kružiti oko njih, konji su istrgli privez i pojurili.

Sve se to odigralo u nekoliko sekundi. Iscrpljeni ljudi nisu odmah shvaćali, što se događa. Trojka zabavljena loženjem vatre prva je potrčala za konjima. Za »Malcom« se osula revolver-ska paljba. »Malco« je klizio kroz travu poput sjene i bio je slab cilj.

Konji su galopirali prema jarku istočno od Haldemanova logora.

Prešavši par stotina metara, trojica revolveraša shvatila su da je besmisleno juriti za konjima i da je to vrlo opasno. Zato su se okrenuli i požurili natrag.

Kent se uspravio i podigao pušku. Počeo je pucati po psu. Pucao je brzo. Colby osjeti stezanje u grlu. »Malco« je odsakivao kao da mu je pod šapama žeravica.

Colby skoči u sedlo. Istoga trenutka u njegovoj je neposrednoj blizini odjeknuo pucanj.

Stoker!

Iznad cijevi njegove puške

lebdio je oblačić barutnoga dima.

Sam Kent ispusti pušku, zanjše se i pade na lice.

Haldeman je ustao. Počeo je trčkarati amo—tamo i lamatati rukama.

Stoker je klečao u travi i spretno punio pušku. Colby je jurio prema razbojničkom logoru. Polegao je po konjskom vratu ali mu nije promaklo da se »Malco« vraća.

Haldeman je prvi opazio jahača. U ruci je već držao revolver.

Colby se približio na stotinjak koraka. Tada je podigao vinčesterku.

Haldemanu i njegovim ljudima bilo je jasno da se revolverima na toj udaljenosti ne mogu suprotstaviti čovjeku kojemu su na puščanom nišanu.

— Gotovo je, Haldemane! — viknuo je Colby. — Otpor nema smisla. Je li Kent mrtav?

— Teško je ranjen — odgovori Haldeman.

— Čovjek koji ga je pogodio gađa sada vas — vikne Colby. — Bacite revolver i recite svojim ljudima da odbace oružje.

— Pustite nas da odemo, rendžeru — dovikivao je Haldeman. — Ostavit ćemo vam srebro što smo ga ponijeli iz Sabinala. Torbe su na konjima. Uzmite ih i ne dirajte nas.

— To ne dolazi u obzir! — reče Colby.

— Ako je tako, pridite! Evo nas! — viknuo je Haldeman.

— Vidim — uzvрати Colby i

polako krene naprijed. — Stoker!

Zagrmjela je Stokerova puška. Metak je udario u napola pripremljeno ložište, nekoliko stopa daleko od Haldemana. Suvarci su se razletjeli naokolo.

— Bacite oružje! — zatraži Colby još jednom.

Haldeman baci revolver u travu. To su učinili svi, osim bolesnika koji je čitavo vrijeme bespomoćno ležao na tlu.

— Lezite potrbuške! — zapovijedi Colby.

Prišao je još bliže. Krajičkom oka vidio je kako se »Malco« šulja s druge strane.

Razbojnici su plegli i ispružili ruke. Colby se ogleda naokolo. Stoker se popeo na »Honey« i pojahao prema logoru.

Kad je Colby bio udaljen nekoliko koraka, Haldeman pridigne glavu i sijevne očima.

— Znam što hoćete — rekao je. — Ništa mi ne morate objašnjavati.

— Ipak ću vam reći, Haldemane! Guverner vas je smijenio. Nikad više nećete sjesti na sudačku stolicu. Ovaj put sudit će se vama. Ne vjerujem da ćete jedan jedini dan života provesti na slobodi.

— U Sabinalu samu uveo red — izusti Haldeman. — Udovoljavao sam sudačkim dužnostima.

— Ali ne i pravdi — reče Colby. — Zbog vaših postupaka nitko u okrugu ne vjeruje više zakonu. Ne vjeruje u pravdu i pravednost. Kinjili ste i pljačkali

ljude. Ubijali ste ih i punili džepove. Smatrajte srećom što nećete izaći pred suca koji tako shvaća zakon.

Haldeman se polako pridigao. Kaput u kojem se kočepirio u Sabinalu bio je izgužvan i zamrljan.

Odjednom se u Haldemanovoj ruci našao mali pištolj. Vjerojatno ga je krio u rukavu.

— Trebalo je da to uradim u Sabinalu — govorio je.

Toga trenutka skočio mu je »Malco« na leđa. Haldeman je prestrašeno kriknuo. Promašio je Colbya. Izgubio je pištolj i spustio se na tlo.

»Malco« ga je uhvatio za vrat. Krv je curkom potekla prema ovratniku bijele košulje.

Colby izvadi iz torbe par lisičina. Kad su se zatvorile na Haldemanovim rukama, »Malco« se odmaknuo.

— Idem po konje — rekao je Colby pristiglom Stokeru.

Haldeman se ukočio i tupo je buljio u Stokera, zaokupljenoga vezanjem ostalih.

* * *

Sunce se stuštilo na malu farmu. Činilo se da zrak vrije. Vrhovi bregova bili su mekih obrisa i kao da su lelujali.

Kad su se jahači približili farmerskom dvorištu, mršavko koji je cijepao drva odloži sjekiru i sjede na panj. Na kućnim vratima pojavio se muškarac i zagledao se u došljake, pokraj kojih je capkao snažan vučjak crne dlake koja se ljeskala na suncu.

Na dvorišnom ulazu jahači su stali. Ben Colby odgurne šešir sa čela i pozdravi.

— Zdravo, Andy! — rekao je.
— Dobar dan, gospodine Tavern! Kako je!

— Ne žalimo se — odgovori farmer.

Iza njega promolila je glavu žena. Ona i njezin muž zagledali su se u čovjeka u crnom kaputu, koji je pogureno sjedio u sedlu i zurio u tlo.

— Vi ste platili Haldemanov porez, zar ne? — reče Colby i izvuče iz torbe kesu.

— Kad mi je bičem oderaо kožu, jesam — reče Tavern drhtavim glasom. — Prokleti lopov!

— Nikad više! — reče Colby.
— Nažalost, ponešto se ne da popraviti. Haldemana možete tužiti, ali ne vjerujem da će ikada više imati dovoljno novaca da plati ono što je u njegovo ime oduzeto i počinjeno.

— Jeste li bili s njim u Sabinalu?

— Kopači su ga najprije htjeli linčovati. Kad su čuli da im se vraća veći dio onoga što su platili, ostavili su ga u miru. Čudni su ljudi, gospodine Taverne — govorio je Colby ozbiljna lica.
— Odjednom kao da se nitko nije sjećao ničega što se zbivalo u Sabinalu. Kao da nikad nisu drhtali pred svojim sucem.

— Dao je objesiti desetak ljudi — reče farmer. — I ja sam se bojao.

— Razumijem — reče Colby.
— Svi su se bojali. Ali kad su ga

vidjeli u lisičinama... To mi baš ne ide u glavu.

Haldeman se nije micao. Činilo se da uopće ne čuje što se govori.

— Moramo ići dalje — reče Colby. — Hoćete li nam dati vode?

— I njemu? — upita Tavern pokazujući rukom prema Haldemanu.

— I njemu? — odgovori Colby.

— Nema više suca krvnika — javio se Stoker. — Kod nas se zatvorenici ne muče.

Tavern je šutke promatrao Haldemana. Mršavi mladić ustade s panja i pođe prema bunaru. Donio je čabar vode, zagrabio kutljaču i dodao ju Haldemanu.

Haldeman ga pogleda i vezanim rukama prinese posudu k ustima. Voda mu je obilato smočila bradu.

— Hvala, mladiću — šapnuo je vraćajući kutljaču.

— Kod nas svatko dobija vodu — reče Andy. — Čak je i vama ne uskraćujemo.

Mladić je s čabrom išao od konja do konja. Farmer je stajao u mjestu i šutio.

— Dovidjenja, Taverne! — pozdravi Stoker, kad su se on i Colby napili.

— Dovidjenja! — ponovi Colby.

Krenuli su. Stoker je bio na začelju. Iza Haldemana jašio je tupa lica Sam Kent. Vidjelo se da šutke guta bolove.

Kad su izlazili iz dvorišta, Andy je viknuo:

— »Malco«!

Colby okrene glavu. »Malco« je stajao pred kućnim vratima i živahno mahao repom. Andy mu je donio kost koja je ostala od prvoga boravka kod Tavernovih. »Malco« pribere kost u gubicu i ponosno uzdignute glave požuri na čelo kolone.

— Zaslužio ju je! — dovikivao je Andy, mašući rukom.

— I te kako — reče Colby i požuri »Clouda«. — I vi ćete do-

biti što ste zaslužili — dodao je, pogledavši Haldemana.

Haldeman ga nije slušao. Njegove su oči bile prazne. Lice bijaše bezizražajno.

Colby ga pogleda još jednom. Više nije osjećao srdžbu, pa čak niti prezir. Prije bi se moglo govoriti o sućuti, iako je pred njim bio čovjek poznat kao sudac krvnik.

Colby podigne ramena i skrene u preriju.

Jahali su prema istoku. Iza njih je zalazilo sunce.

AKO NISTE ZNALI

Čudni sudac Roy Bean

U romanima o pionirskom američkom Zapadu (vesternima) često se spominje i poneki — sudac (judge). Nisu to bili suci u današnjem smislu. Kakvi su bili — ilustrira i primjer suca Roya Beana.

O sucu Beanu snimljeno je već nekoliko filmova (u jednoj od njih suca je glumio Paul Newman). Prikazan je kao »sudac s vješalima«, odnosno onaj koji izričito otprema optužene na vješala. Takvo prikazivanje toga suca nema nikakve veze sa stvarnim činjenicama, s istinom.

Roy Bean rodio se početkom

prošlog stoljeća u nekoj brvnari u šumama Kentuckya. Odrastao je u siromaštvu. Sa 16 godina pobjegao je od kuće u New Orleans, ali je bježao i odande, kad je, ne zna se iz kojih razloga, dospio u sukob sa zakonom. Vrativši se kući, pridružio se godine 1847. starijem bratu Samu — prevozniku na liniji za Santa Fe. U Independenceu na rijeci Missouri braća su kupila neka polovna prevoznačka kola, zapregu mazgi i nešto robe, te krenula u Chihuahuau u susjednom Meksiku, kako bi tamo osnovali trgovačku postaju. Sam Bean bio je pravi marljivi

pionir. Roy Bean, međutim, razbacivao je novac po graničnim krčmama, a kad je 1849. godine u nekom dvoboju ubio čovjeka, morao je bježati iz Meksika u San Diego, k svojem najstarijem bratu Joshu, uspješnom trgovcu i čak gradonačelniku. I tu, u Teksasu, Roy je živio na teret svom bratu. Josh Bean uskoro se odselio iz San Diega, a Roy Bean, koji je ostao u tom gradu, ponovno je dospio na krive staze. Obreo se ponovo u dvoboju 24. veljače 1851, bio zatvoren, a u travnju te godine i protjeran iz San Diega.

Roy Bean pošao je u Kaliforniju za bratom Joshom, koji je sada tamo imao veliki salun. Zaposlio se u tom bratovom salunu, čak ga je naslijedio kad mu je brat ustrijeljen. Roy je salun uskoro upropastio te napustio bogatu Kaliforniju bez ijednog centa u džepu! U Novom Meksiku opet se prikrpio bratu Samu, koji je u međuvremenu stekao i prevozničku liniju i jednu trgovinu i jedan hotel. Stupivši u posao sa bratom, Roy je 1861. godine osnovao filijalu tvrtke u gradu Pinos Altos.

Kad je, međutim, izbio građanski rat, svrstao se na stranu Juga i formirao vlastitu bandu, koju je stanovništvo tih krajeva uskoro prozvalo Bandom četrdeset razbojnika.

Godine 1866. Roy Bean se oženio Meksikankom Virginijom Chavez i živio uz meksičku granicu punih 16 godina, baveći se, dok mu se obitelj povećavala,

uglavnom sumnjivim poslovima, preprodajući ukradenu stoku i krijumčarenu robu.

Osamdesetih godina krenuo je s cijelom obitelji »duž pruge« tada nastalog »Southern Pacific Railroada«, prodajući »divljim« naseljima pružnih radnika viski što ga je sam proizvodio. Godine 1882. bio je sa svojim šatorskim salunom glavna ličnost u jednom takvom »divljem« gradu uz prugu — Read Eaglesu. Služio se dobro revolverom, ulijevao strahopoštovanje, pa su ga pružni radnici u svojim sukobima, iako nije bio vrhunski revolveraš, počeli pozivati za suca!

Pred svojim salunom Roy Bean je uskoro organizirao redovite »dane suđenja«, u čemu je pokazivao rijetku prirodenu spretnost i domišljatost. Željezničari su ga zvali »sucem Roy Beanom«!

U blizini toga i takvog Red Eaglesa i njegova samozvanog »suca« bila je smještena četa teksaških rendžera. Umjesto k sucu u oko 320 kilometara udaljeni Fort Stockton, rendžeri su uskoro svoje optuženike počeli dopremati pred neslužbeni »sud« Roya Beana, a ovaj je bio dovoljno pametan i spretan da to iskoristi i ishodi službeno imenovanje za suca. Teksaški rendžeri cijenili su utjecaj što ga je Roy Bean imao na pružne radnike, te su poduprli njegove napore za imenovanje, a nastojali su — i u vlastitom interesu — da se provode njegove »sud-

ske odluke.

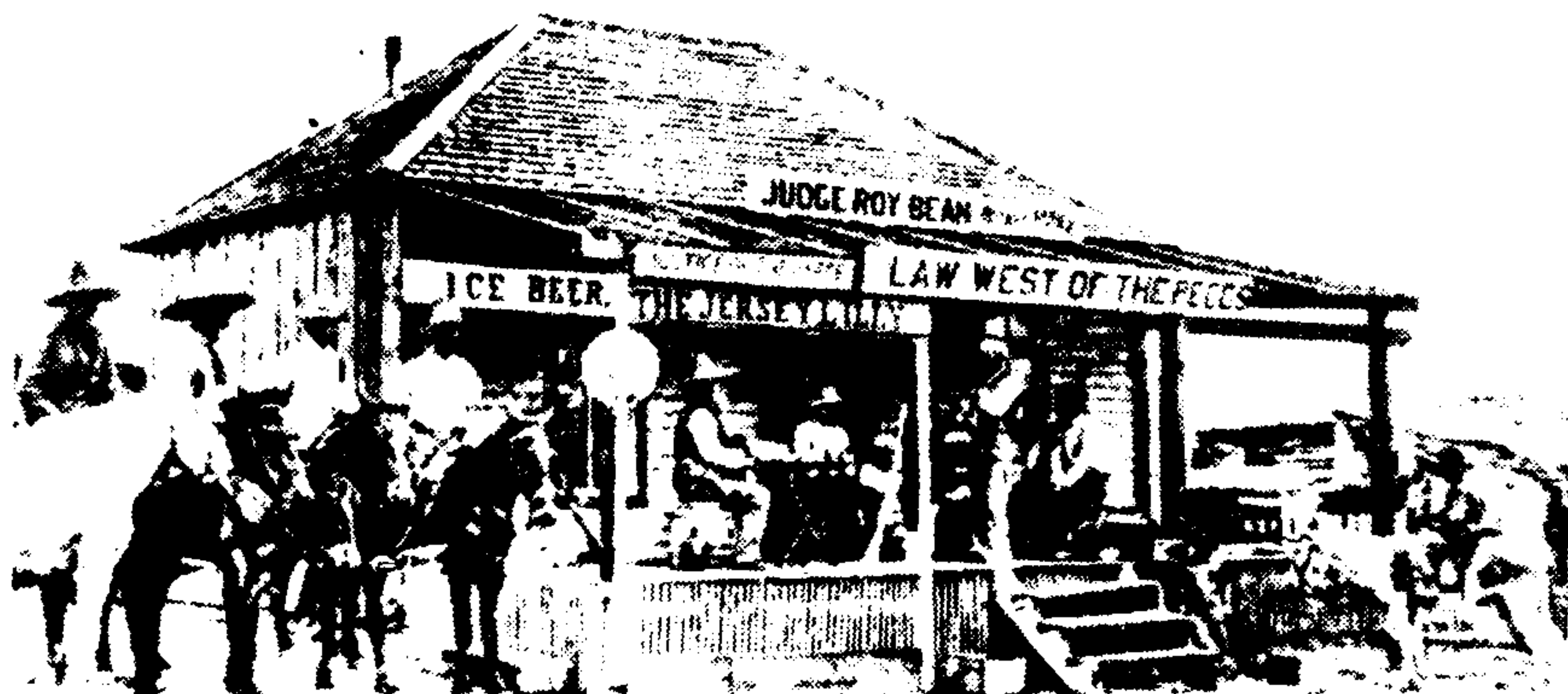
Zahvaljujući i takvoj simbiozi s rendžerima, »sud« Roy Beana se održao, dapače — Roy Bean je uspješno smirio stanje uz prugu i održavao dalje mir, red i poredak. U kolovozu 1882. imenovala ga je sucem i najviša pravosudna ustanova Teksasa! Već poslije mjesec dana državna ga je vlast »prekomandirala« u poveći željeznički logor Vinegaroon. Uz pomoć teksaških rendžera, Roy Bean je i tamo uspješno sredio stanje. Kad je logor Vinegaroon potkraj iste godine »dignut«, jer se gradnja pruge pomicala na nove dionice, Roy Bean je kraj nekog željezničkog vodocrpilišta 1883. godine podigao svoj »prerijski salun«, započeo opet trgovinu viskijem, nazvao malo naselje uz svoj salun »gradom« i dao mu ime Langtry po popularnoj engleskoj glumici Lily Langtry, čiju je fotografiju jednom vidio u novinama.

Godine 1884. kandidirao se Roy Bean za mirovnog suca u svom okrugu. Kad je bio izabran, pretvorio je svoju prerijsku krčmu u — sudnicu! Stavio je na nju velik natpis »Law West of the Pecos« — »Zakon zapadno od Pecos«. Kako nije imao nikakve ćelije, osuđene je kažnjavao novčano, a novac stavljao — u vlastite džepove! Jedna od blažih kazni osuđenima bila je da plate »rundu« viskija svima prisutnima u sučevom salunu. Kad je jednom saznao da konjokradica koga je osudio —

na smrt ima u džepu 400 dolara, preinačio je kaznu u 300 dolara, te novac strpao u džep. Nekoga pružnog radnika koji je ubio kolegu Kineza, oslobodio je optužbe s obrazloženjem da »nije mogao pronaći zakon koji bi zabranjivao ubijanje Kineza«! Godine 1892. odveli su ga nekom poginulom pružnom radniku, kod kojeg je u džepovima pronašao revolver i 40 dolara: osudio je pokojnika zbog neovlaštenog posjedovanja oružja na novčanu kaznu od 40 dolara, kako bi mogao prisvojiti pokojnikov novac.

Presude čudnoga suca Roya Beana bile su uvijek originalne, rijetko kada okrutne, a najčešće — djelotvorne! Iako je sam stvarao svoje »zakone«, a njegovo »sudenje« nije imalo nikakve veze s pravosudjem, Roy Bean je bio svake druge godine ponovno izabiran za suca. Njegovi »dani suđenja« nadaleko su se pročuli, postavši svojevrsnom atrakcijom: s američkog Istoka hrlili su novinari, samo da vide kako na verandu ispred svojega saluna stavlja krčmarski stol i stojeći iza njega donosi autoritativne presude. Vlakovi su zastajali u Langtryu, iako nije bilo stanične zgrade, jer su odasvud hrlili znatiželjnici, da vide čudnoga suca i popiju čašicu viskija u njegovom salunu — sudnici.

Godine 1902. Roy Bean je posljednji put izabran za suca — osijedjeli starac sa sijedom bradom umro je 16. ožujka 1903. Nikad ga nitko nije vidio obučeno-

Roy Bean sudi na verandi svojega saluna u Langtryu u Teksasu.

ga drukčije nego u zamrljanoj košulji i crnoj vesti. Senzacionalistički nastrojeni novinari stali su ga ubrzo opisivati kao pijanca i krvožedno čudovište, što on nikada nije bio. Roy Bean bio je prirodno nadareni lukavac, dovoljno lijen, ali i dovoljno mudar da spozna i iskoristi slabosti svojih sugrađana u ono teško

pionirsko doba američkog Zapada. Nikada nikoga nije osudio na vješala, a ipak je znatno pridonio tome da se u zapadnom Teksasu dobroano uspostave red i poredak.

U PRIPREMI:

R. C. House
Planina osvete

LASO

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 60.840 d, a za šest mjeseci 30.420 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052 (00027 – LASO). Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DEM 33,00, ATS 234,00, SHF 27,00, HLG 37,00, SEK 116,00, FRF 109,00, USD 17,00, (avionom USD 20,20) CAD 24,00 (avionom CAD 28,30), Australia AUD 12,00, (avionom AUD 15,00).

Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

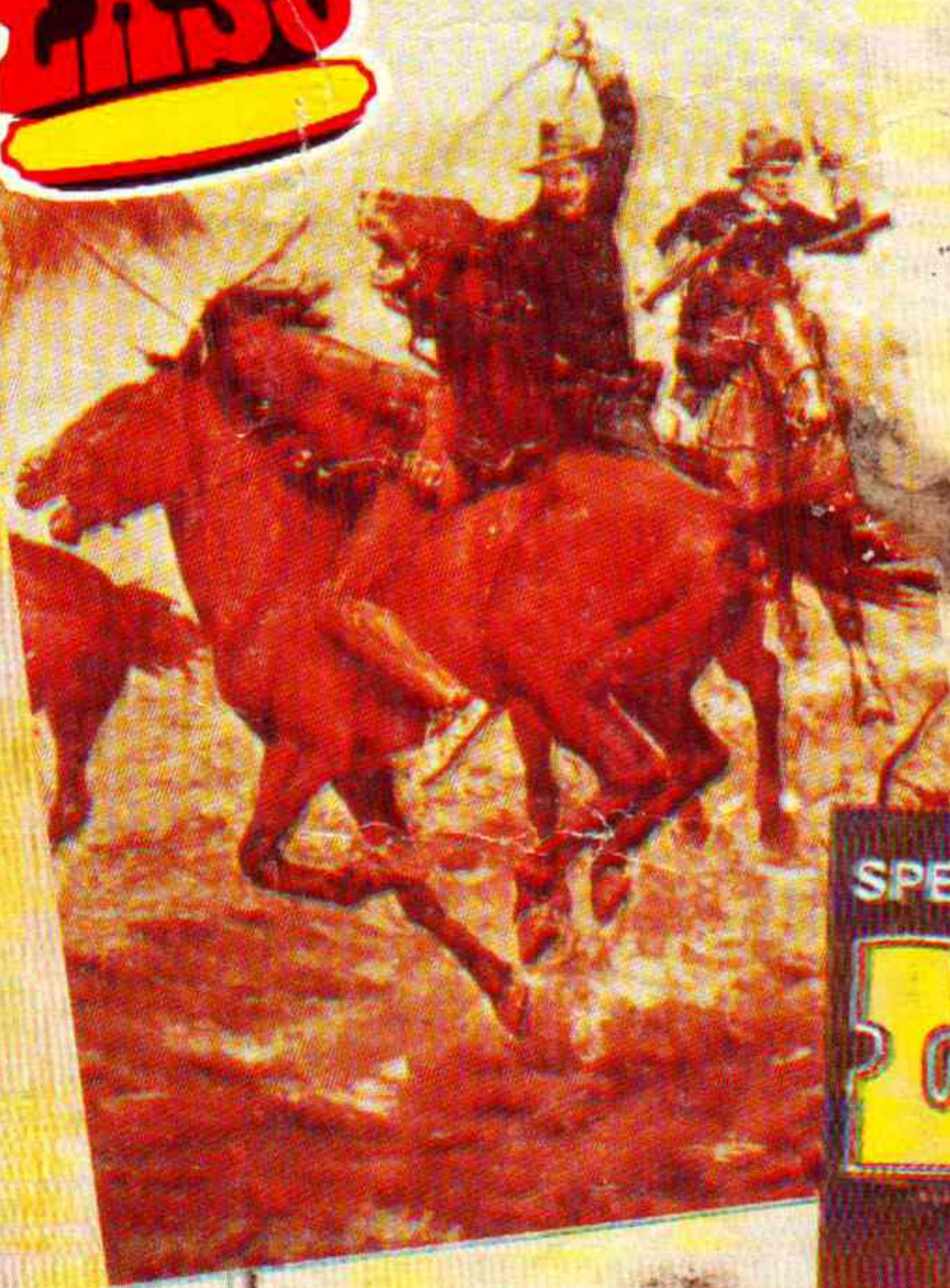
Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26.XI.1973.

Rukopisi se ne vraćaju.

Ne propustite idući broj LASA
– najboljih western romana!

WESTERN ROMAN
LASO

SPECIJALNO IZDANJE

LASO

JESEN
'88
cijena
1500 d

križaljka
razni
prilozi

U PRODAJI!
SPECIJALNO IZDANJE
JESEN '88.

Matt Braun
GRAD
POKVARENJAKA